

IZVJEŠTAJ O RADU I FINANSIJSKOM POSLOVANJU ZA 2023. GODINU

Javna ustanova „Apoteke Sarajevo“

e-mail: info@apoteke-sarajevo.ba

web: www.apoteke-sarajevo.ba

Tradicija

Na usluzi stanovništvu
još od 1948. godine

Znanje

Kontinuirana stručna
edukacija svih naših
uposlenika

Kvalitet

Posvećenost kvaliteti je
osnova rasta i razvoja
naše Ustanove

Povjerenje

47 apoteka, od kojih je
11 dežurnih, opravdava
povjerenje stanovništva

MISIJA

Stvoriti i realizirati vrijednosti za kupce/pacijente, lokalnu zajednicu, zaposlenike i Osnivača

VIZIJA

Postati “MOJA APOTEKA” i prvi izbor zdravog života za sve građane KS i ZDK

VRIJEDNOSTI

Integritet, kvalitet, inovativnost, briga za ugrožene grupe građana, težnja za konstantnim unaprjeđenjem, odgovornost za rezultat, društvena odgovornost, timski rad

SADRŽAJ

1.	UVOD	8
2.	ORGANIZACIJA JUAS	14
3.	UPRAVLJAČKA STRUKTURA.....	16
4.	PROSTOR.....	17
5.	OPREMA	22
6.	DJELATNOST.....	23
6.1.	SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE	24
6.2.	LJUDSKI RESURSI	26
6.2.1.	Fluktuacija zaposlenih, odlasci i dolasci	30
6.2.2.	Bolovanja, statistika i trendovi	30
6.2.3.	Zapošljavanje	30
6.2.4.	Zapošljavanje u saradnji sa JU „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“	31
6.2.5.	Učešće JU „Apoteke Sarajevo“ u edukaciji i pripremi zdravstvenih radnika za samostalan rad	31
6.3.	SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE	32
6.3.1.	Uvod	32
6.3.2.	Održavanje informacionog sistema	32
6.3.3.	Zaštita IT resursa i podataka	32
6.3.4.	Novi projekti u 2023. godini i završetak realizacije započetih projekata u 2022. godini 33	
6.3.5.	Provođenje postupaka nabavki i ugovaranja JUAS.....	34
6.4.	SEKTOR FARMACIJE	35
6.4.1.	ODJEL ZA PRODAJU	35
6.4.2.	ODJELA MARKETINGA	43
6.4.3.	Odjel za istraživanje i razvoj.....	46
6.4.4.	Odjel nabavke.....	50
7.	GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ	57
7.1.	Analiza poslovanja.....	57
7.2.	Ostvareni finansijski rezultat za period 01.01. - 31.12.2023.	58
7.3.	Analiza bilansa uspjeha	60
7.3.1.	Prihodi i profitabilnost.....	60
7.3.2.	Struktura ostvarenih prihoda	60
7.3.3.	Struktura ostvarenih prihoda od prodaje robe i usluga po prodajnim kategorijama.	61
7.3.4.	Ostali značajni prihodi	63
7.4.	Analiza troškova	65

7.4.1.	Rashodi	65
7.5.	Dobit.....	68
7.6.	Analiza bilansa stanja	69
7.6.1.	Potraživanja od kupaca.....	69
7.6.2.	Obaveze prema dobavljačima	70
7.6.3.	Zalihe	70
7.6.4.	Kapital.....	71
7.6.5.	Investicije.....	72
7.6.6.	Analiza novčanih tokova	73

UVODNA RIJEČ

Puni efekat poduzetih aktivnosti u proteklom periodu, a obzirom na kompleksno zatečeno stanje u JU „Apoteke Sarajevo“ (u daljem tekstu JUAS), vidljiv je u ovoj izvještajnoj godini.

Ključni izazov za ustanovu kako u proteklom, tako i u izvještajnom period je implementacija Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva za područje Kantona Sarajevo (u daljem tekstu Kolektivni ugovor) u dijelu koji se odnosi na enormna povećanja troškova plaća koje su o odnosu na period prije implementacije istog uvećana za više od 30%. Valja podsjetiti da je JUAS jedina javna zdravstvena ustanova na području Kantona Sarajevo koja je samofinansirajuća vanbudžetska ustanova, dakle finansira se iz vlastitih sredstava.

Dobrom pregovaračkom i rabatnom politikom u izvještajnom periodu obezbijedena su sredstva za održivost ustanove i finansiranje povećanja plata nastalih primjenom Kolektivnog ugovora. Kako je i vidljivo iz finansijskih pokazatelja, ova sredstva je nažalost nemoguće ostvariti obavljanjem vlastite djelatnosti, što predstavlja stalnu opasnost po održivost ustanove. Obzirom na tržišne turbulencije uzrokovane globalnom krizom i ostale faktore koji direktno utječu na dobavljače/proizvođače sa kojim poslujemo, neovisno od zalaganja menadžmenta ustanove koji će nastaviti i u narednom periodu, vrlo je neizvjesno da će dosadašnji povoljni rabatni uslovi biti održivi u budućnosti.

Osim toga, nepovoljna struktura troškova ustanove u kojoj velika većina istih otpada na plate zaposlenika, sprječava nas da značajnije ulažemo u naše poslovne jedinice i vlastiti brend pa samim tim u velikoj mjeri utiče i na našu konkurentnost na tržištu.

Iako negativan efekat nekurentnih zaliha zatečenih u ustanovi jenjava, ipak i u izvještajnom periodu i dalje osjećamo posljedice istog najviše kroz otpis robe i troškove uništenja farmaceutskog otpada koji posljedično utiču na finansijski rezultat.

Neovisno od prednje navedenih izazova sa kojim se JUAS susrela, u toku 2023. godine ostvaren je ukupan rast prihoda od 7,41 % u odnosu na prethodnu 2022. godinu.

Iako se JUAS u 2023. godini samostalno izborila sa svim finansijskim izazovima koji su pred nju stavljeni, nastavili smo se obraćati osnivaču i Ministarstvu zdravstva KS kako bi nas podržali i kako bi zajedno iznašli rješenje sve opisane problematike kojom smo izloženi.

Navedene aktivnosti poduzete su u cilju stabilizacije i jačanja Ustanove kao prepoznatljivog brenda. Ove, a i druge aktivnosti, nastaviti će se i u narednom periodu kroz utvrđivanje strateških ciljeva za dobrobit Ustanove, njenih radnika i šire društvene zajednice.

mr.ph. Zenaida Hasić

Generalni direktor

1. UVOD

Djelatnost (misija i pravni okvir) JU "Apoteke Sarajevo"

Djelatnost Javne ustanove „Apoteke Sarajevo“ – (u daljem tekstu: JUAS), je obavljanje apotekarske djelatnosti na primarnom nivou, što obuhvata sljedeće:

- snabdijevanje lijekovima i medicinskim sredstvima
- snabdijevanje herbalnim lijekovima i herbalnim supstancama
- snabdijevanje homeopatskim lijekovima
- izrada i snabdijevanje magistralnim i galenskim lijekovima
- snabdijevanje dječijom hranom i dječijom opremom, kao i dijetetskim proizvodima
- snabdijevanje kozmetičkim i drugim sredstvima za njegu i očuvanje zdravlja
- savjetovanje u vezi pravilne primjene lijekova, medicinskih sredstava, herbalnih i homeopatskih lijekova, kozmetičkih i dijetetskih proizvoda
- pružanje dodatnih usluga u svrhu provođenja preventivnih mjera za očuvanje i zaštitu zdravlja stanovništva, a koje podrazumijeva mjerenje određenih parametara koje pacijenti mogu i samostalno odrediti u postupku samokontrole, pri čemu ove usluge imaju savjetodavni karakter i ne pružaju se u svrhu postavljanja dijagnoze kao što su mjerenje šećera u krvi, krvnog pritiska, težine i sl.

U skladu sa Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 47/10), djelatnost JUAS obuhvata slijedeće razrede:

- 21.10 – Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda
- 21.20 – Proizvodnja farmaceutskih preparata
- 20.42 – Proizvodnja parfema i toaletno-kozmetičkih preparata
- 46.45 – Trgovina na veliko parfemima i kozmetikom
- 46.46 – Trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima
- 47.73 – Djelatnost apoteke
- 47.74 – Trgovina na malo medicinskim preparatima i ortopedskim pomagalicama u specijalizovanim prodavnicama
- 47.75 – Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama
- 63.11 – Obrada podataka
- 86.90 – Ostale djelatnosti zdravstvene zaštite.

U obavljanju apotekarske djelatnosti magistri farmacije, u saradnji sa drugim zdravstvenim radnicima, posebnu pažnju posvećuju praćenju, izbjegavanju ili smanjenju nuspojava lijekova.

JUAS posluje samostalno i svoju djelatnost obavlja na način propisan:

- Zakonom o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 87/93 i 13/94)
- Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/10 i 75/13)
- Zakonom o apotekarskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj 40/10)

- Odlukom o preuzimanju prava i obaveza Osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja JUAS („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/12)
- Statutom JUAS-a („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 4/14, 20/16, 45/19 i 01/22)
- Drugim zakonskim i podzakonskim aktima.

Misija JUAS: Stvoriti i realizovati vrijednost za pacijente, lokalnu zajednicu, zaposlene i Osnivača.

Vizija JUAS: Postati „Moja apoteka“ i prvi izbor zdravog života za sve građane Sarajevskog i Ze-Do kantona.

Vrijednosti JUAS su:

- Integritet
- Kvalitet
- Inovativnost
- Briga za ugrožene grupe građana
- Težnja za konstantnim unaprjeđenjem
- Odgovornost za rezultat
- Društvena odgovornost
- Timski rad.

JUAS posluje samostalno i obavlja svoju djelatnost na način propisan Zakonom o ustanovama („Službeni list R BiH“, br. 6/92, 87/93 i 13/94), Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/10 i 75/13), Zakonom o apotekarskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj 40/10), Odlukom o preuzimanju prava i obaveza Osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja JUAS („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/12), Statutom JUAS („Službene novine Kantona Sarajevo, broj 4/14, 20/16, 45/19 i 01/22“) i drugim aktima.

Osnivač JUAS

JUAS je zdravstvena ustanova u državnoj svojini, a prava i dužnosti Osnivača ima Skupština Kantona Sarajevo.

Sjedište JUAS

Sjedište JUAS je u Sarajevu, na adresi Kranjčevićeva 29.

Identifikacijski broj JUAS

4200280090003

Radno vrijeme JUAS

Radno vrijeme JUAS usklađeno je sa Zakonom o radu Federacije BiH i propisanim radnim vremenima osnivača i prilagođeno potrebama zdravstvenih ustanova i pacijenata/korisnika naših usluga na području Kantona Sarajevo i Ze – Do kanton.

Na osnovu odluke Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo na 11 (jedanaest) općina Kantona Sarajevo organizovana je dežurna služba u apotekama JUAS i to:

- Općina Stari Grad - apoteka "Baščaršija"
- Općina Centar - apoteka "Marijin Dvor"
- Općina Novo Sarajevo – Apoteka "Novo Sarajevo"
- Općina Novo Sarajevo - apoteka "Hitna"
- Općina Novi Grad - apoteka "Dobrinja"
- Općina Ilidža - apoteka "Ilidža"
- Općina Vogošća - apoteka "Vogošća"
- Općina Ilijaš - apoteka "Ilijaš"
- Općina Hadžići - apoteka "Hadžići".
- Općina Novo Sarajevo - Apoteka "Kovačići"
- Općina Novi Grad - Apoteka "Otoka"

Iz izloženog se vidi da su sve općine u Kantonu Sarajevo izuzev Općine Trnovo bile pokrivene sa dežurnom službom.

Radno vrijeme organizacionih jedinica je prikazano u tabeli niže.

Tabela 1. Prikaz radnog vremena organizacionih jedinica

R.B.	Naziv org. jedinice	Org. oblik	Adresa	Opština	Radno vrijeme radnim danom	Radno vrijeme subotom	Radno vrijeme nedjeljom
DEŽURNE APOTEKE (rade svaki dan, subotom, nedjeljom i praznicima)							
1	Bašćaršija	apoteka	Obala Kulina Bana 40	Stari Grad	0-24	0-24	0-24
2	Marijin Dvor	apoteka	Maršala Tita 1	Centar	0-24	0-24	0-24
3	Novo Sarajevo	apoteka	Zmaja od Bosne 51	Novo Sarajevo	0-24	0-24	0-24
4	Hitna	ogranak	Kolodvorska 14	Novo Sarajevo	0-24	0-24	0-24
5	Dobrinja	apoteka	Salke Lagumdžije 15	Novi Grad	0-24	0-24	0-24
6	Ilidža	apoteka	Emira Bogunića – Čarlija 15	Ilidža	0-24	0-24	0-24
7	Hadžići	ogranak	Hadželi 84	Hadžići	0-24	0-24	0-24
8	Vogošća	apoteka	Igmanska 56	Vogošća	0-24	0-24	0-24
9	Ilijaš	apoteka	Hašima Spahića 23	Ilijaš	0-24	0-24	0-24
10	Kovačići	ogranak	Zagrebačka 27	Novo Sarajevo	0-24	0-24	0-24
11	Otoka	ogranak	Gradačaka 14a	Novi Grad	0-24	0-24	0-24
KANTON SARAJEVO							
1	Bosna	apoteka	Zelenih beretki 81	Stari grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
2	Logavina	ogranak	Logavina do broja 25	Stari grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
3	Stari Grad	apoteka	Fra Grge Martića b.b	Stari grad	7,30 – 21,00 (lj) 20,00 (z)	9,00 – 21,00 (lj) 20,00 (z)	/
4	Sedrenik	ogranak	Sedrenik 85	Stari grad	Pon,uto,sri,pet 7,30-15,00 Čet 13,00 -20,00	Svaka druga subota 8,00 – 14,00	/
5	Vratnik	ogranak	Mustafe Dovidžije 17	Stari grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
6	Breka	ogranak	Himze Polovine b.b	Centar	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
7	Centralna apoteka	apoteka	Maršala Tita 40	Centar	7,30 – 22,00 (lj) 22,00 (z)	9,00 – 21,00 (lj) 21,00 (z)	/
8	Centar (Vrazova)	ogranak	Vrazova 11	Centar	8,00 – 20,00	8,00 – 20,00	8,00 – 20,00
9	Koševo	apoteka	Bolnička 9	Centar	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
10	Koševsko Brdo	apoteka	Braće Begić 4	Centar	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/

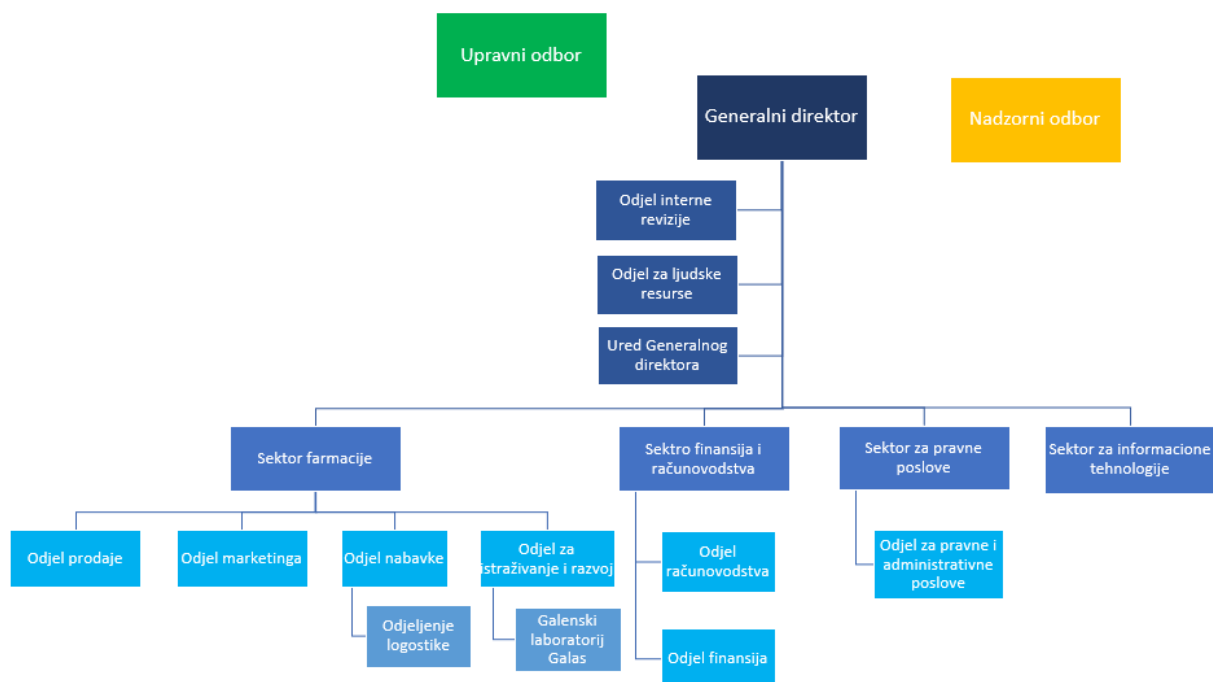
11	Mejtaš	apoteka	Čekaluša 29	Centar	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
12	Pozorište	ogranak	Branilaca Sarajeva 21	Centar	7,30 – 21,00 (lj) 20,00 (z)	9,00 – 15,00	/
13	Skenderija	apoteka	Reisa Džemaludina Čauševića 4	Centar	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
14	Čengić Vila	apoteka	Bulevar M. Selimovića 21	Novo Sarajevo	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
15	Grbavica	ogranak	Grbavička 14b	Novo Sarajevo	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
16	Importanne	ogranak	Zmaja od Bosne 7-7A	Novo Sarajevo	9,00 – 22,00	9,00 – 22,00	10,00 – 19,00
17	Pofalići	ogranak	Hamdije Čemerlića 17	Novo Sarajevo	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
18	Pofalići gornji	ogranak	Humska 67	Novo Sarajevo	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
19	Velešići	ogranak	Mustafe Behmena 24a	Novo Sarajevo	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
20	Aerodromsko Naselje	ogranak	Rudolfa Rude Tomića 5	Novi Grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
21	Buća Potok	ogranak	Adema Buće 70	Novi Grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
22	Novi Grad	apoteka	Trg međunarodnog prijateljstva 7	Novi Grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
23	Rajlovac	ogranak	Rajlovačka cesta 41	Novi Grad	8,00 – 20,00	8,00 – 15,00	/
24	Saraj Polje	ogranak	Mojmilska b.b	Novi Grad	7,30 – 20,00	7,30 – 20,00	/
25	Švrakino	ogranak	Safeta Hadžića b.b	Novi Grad	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
26	Hrasnica	ogranak	Put Famosa 1	Ilidža	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
27	Kobilja Glava	apoteka	Kobilja Glava b.b	Vogošća	Pon, sri, čet, pet: 7,30 – 15,00 Uto: 13,00 – 20,00	Svaka druga subota 8,00 – 14,00	/
28	Srednje	ogranak	Srednje b.b	Ilijaš	8,00 – 16,00 Sri. Čet. 12,00 – 20,00	/	/
29	Trnovo	depo	Trnovo b.b	Trnovo	8,00 – 16,00	/	/
ZE – DO KANTON							
1	Breza	ogranak	Šehidska 20	Breza	7,30 – 22,00	7,30 – 15,00	7,30 – 15,00
2	Olovo	ogranak	Bosanska b.b	Olovo	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/
3	Olovo II	ogranak	Željeznička 35	Olovo	9,00 – 12,00	/	/
4	Careva ćuprija	depo		Olovo	Pon,,sri, pet 8,00 – 12,00	/	/
5	Vareš	ogranak	Zvijezda 23 blok E4	Vareš	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	/

6	Visoko	ogranak	Šehida Resula 2	Visoko	7,30 – 20,00	7,30 – 15,00	9,00 – 15,00
7	Gračanica	depo	Veliko Čajno b.b	Visoko	8,00 – 20,00	/	/
GALENSKI LABORATORIJ GALAS							
1	Galas	Galenski laboratorij	Mustafe Pintola 1	Ilidža	8,00 – 16,00	/	/
ADMINISTRATIVNE SLUŽBE							
1	Direkcija		Kranjčevićeva 29	Centar	8,00– 16,00	/	/
2	Služba za nabavku i skladište		Bistrik Medresa 2	Stari Grad	8,00– 16,00	/	/
3	Call Centar		Grbavička 14b	Novo Sarajevo	0-24	/	/

2. ORGANIZACIJA JUAS

Rad u JUAS se odvija kroz:

- Menadžment
- Sektore/Službe/Odjele/Odjeljenja
- Mrežu organizacionih jedinica
- (Apoteka, ogranak apoteke, depo, specijalizovano prodajno mjesto)
- Galenski laboratorij "GALAS"

U izvještajnom period došlo je do promjena u organizacionoj strukturi JUAS-a, te je usvajanjem novog Pravilnika o radu smanjen broj članova menadžmenta.

Menadžment JUAS čine generalni direktor i rukovodioci sektora.

Sektori u JUAS su:

- Sektor farmacije
- Sektor finansija i računovodstva
- Sektor za pravne poslove
- Sektor za informacione tehnologije

U sektorima JUAS se obavljaju stručno- administrativni i drugi poslovi podrške, u skladu sa zakonskim propisima i potrebama JUAS.

Prodajnu mrežu čine apoteke, ogranci apoteka, depoi i specijalizovana prodajna mjesta.

Apoteka je organizacioni oblik koji ispunjava uslove za nabavku, čuvanje i izdavanje gotovih lijekova i medicinskih sredstava, izradu i izdavanje magistralnih i galenskih lijekova i ostalih proizvoda, u skladu sa zakonom.

Ogranak apoteke je organizaciona jedinica apoteke, koji ispunjava uslove za izdavanje gotovih lijekova i medicinskih sredstava, izradu i izdavanje magistralnih i galenskih lijekova i ostalih proizvoda, u skladu sa zakonom.

Depo je organizaciona jedinica apoteke, koji se osniva isključivo na demografski ugroženim područjima i u kome se izdaju gotovi lijekovi, izuzev lijekova koji sadrže opojne droge i izrade galenskih i magistralnih lijekova.

Specijalizovano prodajno mjesto je zasebna organizaciona jedinica ili dio organizacione jedinice, koje obavlja djelatnost trgovine na malo: medicinskim sredstvima, parafarmaceutikom, herbalnim i homeopatskim proizvodima, ljekovitim biljem i drugim sredstvima prirodnog porijekla, galenskim proizvodima, repromaterijalom i priborom za stomatološku djelatnost, sredstvima za održavanje higijene, i drugim proizvodima.

Galenski laboratorij je laboratorij u kojem se izrađuju galenski lijekovi prema važećoj farmakopeji i drugim magistralnim propisima.

U galenskom laboratoriju obavljaju se slijedeći poslovi: izrada, ispitivanje, obrada, pakovanje, etiketiranje, čuvanje i distribucija slijedećih ljekovitih pripravaka: ljekovite masti, gelovi, kozmetičke kreme, praškovi, supozitorije, tinkture, razne solucije, čajevi monokomponentni i mješavine, mehlomi i dječije zaštitne kreme, kreme za njegu djece i dr.

3. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Upravni odbor

Upravni odbor upravlja JUAS. Upravni odbor ima 5 članova.

Upravni odbor u okviru svojih ovlaštenja radi saglasno Zakonu o ustanovama, Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Statutu, Poslovniku o radu Upravnog odbora i drugim općim aktima JUAS.

U izvještajnom periodu djelovao je Upravni odbor, imenovan na mandatni period od 4 godine, Rješenjem Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-04-40777-19.2/21 od 11.11.2021. godine.

Tabela 3. Prikaz članova Upravnog odbora

Ime i prezime	Svojstvo
Tamer Bego	Predsjednik
Lejla Dumanjić	Član
Nedim Dizdarević	Član
Hajra Eskić	Član
Ada Huskić	Član

Generalni direktor

Generalni direktor rukovodi radom JUAS. Generalni direktor je samostalan u svom radu i odgovoran je Upravnom odboru, Vladi i Skupštini Kantona Sarajevo za zakonitost i stručnost rada u JUAS.

U izvještajnom periodu funkciju generalnog direktora obnašao je:

Zenaida Hasić, mr.ph.

Nakon provedene konkursne procedure, Odlukom Upravnog odbora broj: 01-01-1325-1-2/22 od 12.05.2022, uz prethodnu saglasnost Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo za generalnog direktora imenovana je mr.ph. Zenaida Hasić na mandatni period od četiri godine.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je organ kontrole poslovanja u JUAS. Prema Osnivačkoj odluci, Nadzorni odbor ima tri člana, od kojih je jedan iz reda stručnih radnika zaposlenih u JUAS.

U izvještajnom periodu djelovao je Nadzorni odbora imenovan Rješenjem Vlade Kantona Sarajevo 02-04-29940-23.2/22 od 04.08.2022. godine

Tabela 4. Prikaz članova Nadzornog odbora

Ime i prezime	Svojstvo
Azra Obhodžić	Predsjednik
Dijana Rokvić	Član
Alma Komarica	Član

4. PROSTOR

JUAS svoju registrovanu djelatnost obavlja u 53 poslovnih prostora i to:

5

Uprava, stručne službe i
Služba za nabavku

47

Apoteke, ogranci i depoi
apoteka

1

Galenski laboratorij
GALAS

Tabela 5. Prikaz strukture vlasništva prostornih kapaciteta na Kantonu Sarajevo

R.b.	Naziv organizacionog segmenta	Organizacioni oblik	Lokalitet (općina i adresa)	Kvadratura prostora (m ²)	Pravni status
1	Uprava	uprava	Centar Kranjčevićeva br.29.	333	Zakup
2	Služba za nabavku	administracija	Bistrik Medresa 2	1.008,65	Vlasništvo JUAS
3	Sektor za finansije i računovodstvo	administracija	NovoSarajevo Bul. Meše Selimovića 70	70,00	Vlasništvo JUAS
4	Odjeljene marketing i Call Centar	administracija	Grbavička 14b	50,28	Općina Novo Sarajevo - zakup
5	Arhiva	administracija	Čekaluša 38	46,00	Općina Centar – zakup
6	Aerodromsko naselje	ogranak	Novi Grad Rudolfa Rude Tomića 5	94,94	Općina Novi Grad - zakup
7	Bašćaršija i Pharma shop	apoteka	Stari Grad Kulina Bana 40	148,81	Općina Stari Grad - zakup
8	Bosna	apoteka	Stari Grad Zelenih beretki 81	211,67	Islamska zajednica u BiH – Rijaset
9	Buća Potok	ogranak	Novi Grad Adema Buće 70	92,82	Općina Novi Grad - zakup
10	Breka	ogranak	Himze Polovine b.b	99,93	Općina Centar – zakup
11	Centralna apoteka	apoteka	M. Tita 40	360,30	Vlasništvo JUAS
12	Centar- Vrazova	ogranak	Vrazova 11	71,00	JU Dom zdravlja KS – zakup
13	Čengić Vila	apoteka	Novo Sarajevo	232,79	Vlasništvo JUAS

Bul. M. Selimovića 21					
14	Dobrinja	apoteka	Novi Grad Salke Lagumdžije 15	222,12	Općina Novi Grad - zakup
15	Grbavica	ogranak	Grbavička 14b	84,15	Općina Novo Sarajevo - zakup
16	Hadžići	ogranak	Hadžići Hadželi 84	106,93	Vlasništvo JUAS
17	Hitna	ogranak	Novo Sarajevo Kolodvorska 14	74,40	Zavod za hitnu medicinsku pomoć KS – zakup
18	Hrasnica	ogranak	Ilidža Put Famosa 1 Hrasnica	74,70	Vlasništvo JUAS
19	Ilidža	apoteka	Emira Bogunića – Čarlija 15	236,25	Vlasništvo JUAS
20	Ilijaš	apoteka	Ilijaš Hašima Spahića b.b	128,30	Vlasništvo JUAS
21	Importanne	ogranak	Zmaja od Bosne 7-7A	86,55	Importanne centar (Teloptic d.o.o.) – zakup
22	Kobilja Glava	ogranak	Vogošća Kobilja Glava b.b	95,36	Vlasništvo JUAS
23	Koševo	apoteka	Centar Bolnička 9-A	198,98	Kantonalni stambeni fond Sarajevo
24	Koševsko Brdo	apoteka	Centar Braće Begić 4	121,13	Kantonalni stambeni fond Sarajevo
25	Kovačići i Denta shop Kovačići	ogranak	Novo Sarajevo Zagrebačka 27	114,72	Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH
26	Logavina	ogranak	Stari Grad Logavina do 25	51,92	Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH
27	Marijin Dvor	apoteka	Centar Maršala Tita 1	178,01	Općina Centar - zakup
28	Mejtaš	apoteka	Centar Čekaluša 29	149,94	Kantonalni stambeni fond Sarajevo
29	Novi Grad	apoteka	Novi grad Trg. Međ. Prijatelj. 7	275,36	Vlasništvo JUAS

30	Novo Sarajevo	apoteka	Novo Sarajevo Zmaja od Bosne 51	150,42	Općina Novo Sarajevo - zakup
31	Otoka	ogranak	Novi grad Gradačaka 14a	85,96	Općina Novi Grad - zakup
32	Pofalići	ogranak	Novo Sarajevo Hamdije Čemerlića 7	73,54	Vlasništvo JUAS
33	Pofalići Gornji	ogranak	Novo Sarajevo Humska 67	82,70	Državno vlasništvo – pravo trajnog korištenja
34	Pozorište	ogranak	Centar Branilaca Sarajeva 21	78,45	ZOI 84 - zakup
35	Rajlovac	ogranak	Novi Grad Rajlovačka cesta 41	76,01	TC Robot Rajlovac - zakup
36	Robot Hrasno	prostor funkciji	nije u Azize Šaćirbegović b.b	79,30	Vlasništvo JUAS
37	Saraj Polje	ogranak	Novi grad Mojmilska b.b	69,84	Državno vlasništvo – pravo trajnog korištenja
38	Sedrenik	ogranak	Stari grad Sedrenik br. 85	75,23	Općina Stari Grad - zakup
39	Skenderija	apoteka	Reisa Dž. Čauševića 4	142,04	Vakufska direkcija Sarajevo - zakup
40	Srednje	ogranak	Ilijaš Srednje	59,30	Državno vlasništvo – pravo trajnog korištenja
41	Stari Grad	apoteka	Stari Grad Trg fra Grge Martića 2	204,07	Općina Stari Grad - zakup
42	Švrakino	ogranak	Novi grad Safeta Hadžića b.b	66,64	Općina Novi Grad - zakup
43	Trnovo	depo	Trnovo	15,05	Državno vlasništvo – pravo trajnog korištenja
44	Velešići	ogranak	Novo Sarajevo Mustafe Behmena 24a	62,46	Vlasništvo JUAS
45	Vogošća	apoteka	Vogošća Igmanska 56	131,58	Državno vlasništvo – pravo trajnog korištenja

46	Vratnik	ogranak	Mustafe Dovadžije 17	87,34	Vlasništvo JUAS
47	Galenski laboratorij GALAS	laboratorij	Mustafe Pintola 1	197,82	Državno vlasništvo – pravo trajnog korištenja

Tabela 6. Prikaz strukture vlasništva prostornih kapaciteta u ZE – DO kantonu

R.b.	Naziv organizacionog segmenta	Organizacioni oblik	Lokalitet (općina i adresa)	Kvadratura prostora (m ²)	Pravni status
1	Breza	ogranak	Breza Šehidska 20	82,92	Vlasništvo JUAS
2	Gračanica	depo	Visoko Veliko Čajno b.b.	16,00	MZ Gračanica - zakup
3	Olovo	ogranak	Olovo Bosanska bb	63,00	Vlasništvo JUAS
4	Olovo 2	ogranak	Olovo Željeznička 35	60,00	DZ Olovo - zakup
5	Careva Ćuprija	depo	Careva Ćuprija		DZ Olovo - zakup
6	Vareš	ogranak	Vareš Zvijezda 23 Blok E4	73,08	Državno vlasništvo - pravo trajnog korištenja
7	Visoko	apoteka	Visoko Šehida Resula br. 2	187,57	Vlasništvo JUAS

Generalno sagledavajući, zatečeno stanje svih poslovnih jedinica JUAS je na granici zadovoljavajućeg. Kako je od adaptacije pojedinih poslovnih jedinica, naročito onih koje se nalaze na rubnim područjima KS prošlo više od 20-tak godina, ukazala se potreba za osvježavanjem i ovih apoteka.

Pošto JUAS čini 47 poslovnih jedinica (apoteka, ogranaka i depoa), saniranje i adaptacija svih poslovnih jedinica nije moguća bez velikih finansijskih ulaganja. Rješavanje ove problematike započeto je u posljednjem kvartalu 2021. godine, te je nastavljeno sa sukcesivnim adaptacijama u toku 2022. i 2023. godine.

U izvještajnom periodu započet je i projekat ulaganja u adaptaciju poslovne zgrade u vlasništvu JUAS na adresi Bistrik medresa 2. Obzirom da se JUAS već dugi niz godina susreće sa problematikom decentralizovanih stručnih službi koje su mahom smještene u iznajmljenim

poslovnim prostorijama, planirano je prevazilaženje navedene problematike na način da sve stručne službe budu smještene u vlastitom objektu na navedenom lokalitetu. U toku 2023. godine izrađeni su: idejni, glavni i projekat enterijera.

Obzirom da prednje navedeno iziskuje velika finansijska ulaganja, u izvještajnom periodu JUAS je pokrenula niz aktivnosti kako bi kroz podršku Osnivača osigurala dodatna sredstva za ovu namjenu. Očekujemo da će tokom 2024. godine sva zalaganja JUAS u ovom smislu rezultirati podrškom Osnivača kroz doznačavanje finansijskih sredstava za ovu namjenu.

(SLIKE)

5. OPREMA

Sve apoteke i Galenski laboratorij „GALAS“ su raspolagali opremom, koja je prema važećim zakonskim propisima neophodna za obavljanje registrovane djelatnosti, ali je ista većim dijelom stara i dotrajala (amortizovana) i potrebna su nova ulaganja za njeno zadržavanje.

JUAS ne posjeduje dijagnostičku opremu jer naša djelatnost ne dozvoljava dijagnostiku. Od opreme, raspoložemo sa opremom za pružanje dodatnih usluga u svrhu provođenja preventivnih mjera za očuvanje i zaštitu zdravlja stanovništva tzv. screening testiranja, a koje podrazumijevaju mjerenje određenih parametara koje pacijenti mogu i samostalno odrediti u postupku samokontrole, pri čemu ove usluge imaju savjetodavni karakter i ne pružaju se u svrhu postavljanja dijagnoze, kao što su mjerenje šećera u krvi, krvnog pritiska, težine, itd.

Što se tiče ostale medicinske opreme, svaka apoteka raspolaže medicinskom opremom koja je prema Pravilniku o nomenklaturi, standardima i normativima u zdravstvenoj djelatnosti neophodna za obavljanje registrovane djelatnosti.

6. DJELATNOST

6.1. SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE

U izvještajnom periodu, poslovi Sektora bili su usmjereni na aktivnosti unutar same ustanove, unutrašnjeg uređenja, vođenja poslovanja u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, te kontinuirano pružanje savjetodavne pomoć i administrativne podrške svim Sektorima u JUAS, kao i Upravnom i Nadzornom odboru.

U dijapazon rada Sektora za pravne poslove odvijalo se kroz vođenje sudskih postupaka te eksterna komunikacija sa organima uprave. U cilju uspostavljanja i provođenja učinkovitog poslovanja, Sektor za pravne poslove je u izvještajnom razdoblju dala i objedinila veliki broj mišljenja na tumačenje zakona, drugih propisa i općih akata, izvješća i strateških dokumenata uključujući Plan rada i finansijski plan JUAS, Godišnji izvještaj o radu i finansijskom poslovanju JUAS, Pravilnik o radu i mnoge druge interne akte.

Nastavno na prednje navedeno Sektor za pravne poslove obavljao je slijedeće poslove i zadatke:

- stručno – administrativne poslove iz domena svih poslovnih odnosa u kojim učestvuje JUAS
- priprema materijala za rad sjednica Upravnog i Nadzornog odbora iz domena rada Sektora
- izrada Godišnjeg plana rada i finansijskog poslovanja JUAS, Godišnjeg izvještaja o radu JUAS,
- nacrt Pravilnika o radu JUAS,
- koordinacija prilikom provođenja redovnog godišnjeg popisa imovine, potraživanja i obaveza u JUAS
- pružanje savjetodavne pomoći i administrativne podrške generalnom direktoru, stručnim službama, stručnim organima kao i Upravnom i Nadzornom odboru JUAS
- vođenje sudskih postupaka te eksterna komunikacija sa organima uprave i drugim institucijama
- praćenje zakonske regulative i usaglašavanja općih akata JUAS-a sa nastalim promjenama
- izrada ugovora sa svim poslovnim saradnicima JUAS-a
- prijem i raspored pripravnika – volontera magistara farmacije i pripravnika – volontera farmaceutskih tehničara na obavljanje pripravničkog staža radi sticanja zvanja za samostalan rad
- učešće u izradi Plana javnih nabavki i praćenje njegove realizacije, pružanje pravne podrške komisijama za javne nabavke i izrada obavještenja i izvještaja vezanih za javne nabave
- stručni nadzor nad čuvanjem i zaštitom arhivske građe
- ostali poslovi.

Slijedom iznesenog vidljivo je da je Sektor za pravne poslove kontinuirano samostalno, kao i u radu sa ostalim sektorima, sudjelovao u implementaciji svih strateških planova u JUAS.

U proteklom periodu, u Službenim novinama Kantona Sarajevo, broj: 20/22 objavljen Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva za područje Kantona Sarajevo (dalje u tekstu „Kolektivni ugovor“). Ovim Kolektivnim ugovorom, zanimanje i poslovi za koje je predviđena visoka stručna sprema zdravstvenog smjera magistar farmacije predviđen je povećanje koeficijenta složenosti na 5,00, dok je za ostale poslove zdravstvenog usmjerenja predviđeno povećanje koeficijenta složenosti poslova za 0,30 nezdravstvenom kadru 0,20 uz povećanje satnice sa 2,60 na 2,76 na nivou cijele ustanove.

U izvještajnom periodu 2023. godine u mjesecu Septembru 2023. godine zaključen je Kolektivni ugovor o izmjenama i dopunama kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti zdravstva za područje Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo 42/23).

Prednje pomenutim izmjenama i dopunama "Najniža neto satnica u oblasti zdravstva za područje Kantona Sarajevo za period 01.09.2023. do 31.12.2023. godine iznosi 3,00KM", a za period 01.01.2024. do 01.04.2025. godine najniža neto satnica iznosi 3,07KM".

Slijedom iznesenog Sektor za pravne poslove poduzeo je sve radnje kako bi se odmah po stupanju na snagu implementirala sve odredbe propisane Izmjenama Kolektivnog ugovora, i se sa svim radnicima zaključili novi Ugovori o radu.

Obzirom da je JUAS je za razliku od svih drugih kantonalnih javnih zdravstvenih ustanova čiji je osnivač Kanton Sarajevo, vanbudžetska i samofinansirajuća ustanova, dakle, prihode osiguravamo iz vlastitog poslovanja.

Primjenom Izmjena Kolektivnog ugovora u dijelu koji se odnosi na povećanje neto satnice, zbog nedostatnosti sredstava, vrlo brzo će ostaviti trajno negativne posljedice na JUAS, iz kojeg razloga je Sektor sačinio brojne dopise kojima je o navedenom upoznala osnivača, Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo i Skupštinu Kantona Sarajevo.

Također stupanjem na snagu Izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora, nastala je obaveza usklađivanja Pravilnika o radu JUAS, sa odredbama istog, što je Sektor uspješno i finalizirao te su usvojene izmjene i dopune Pravilnik o radu JUAS.

U izvještajnom periodu u Sektor za pravne poslove u saradnji sa Odjelom za prodaju, posebnu pažnju posvetila izradi i zaključivanju ugovora sa dobavljačima, sa akcentom na utvrđivanje najboljih mogućih uslova za JUAS.

6.2. LJUDSKI RESURSI

Radnici JUAS-a predstavljaju jednu od njenih najvećih vrijednosti.

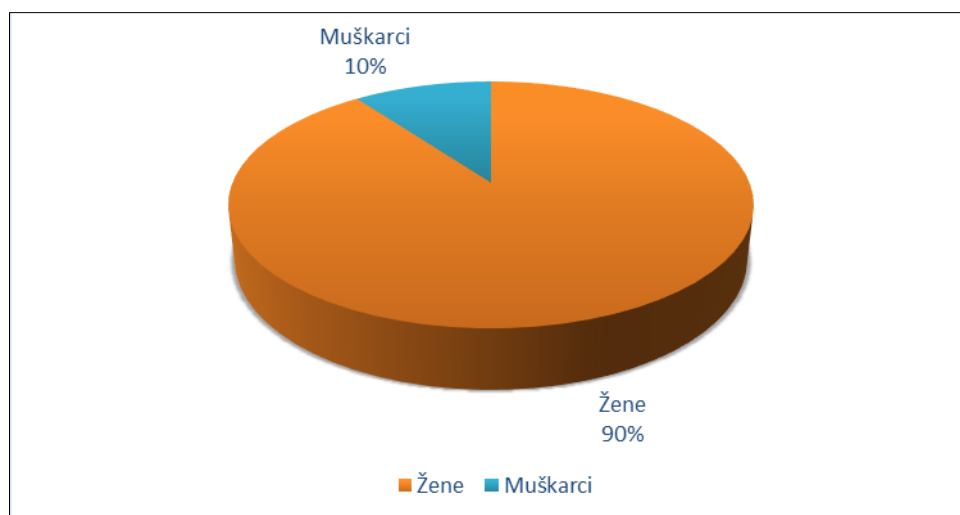
U toku 2023. godine, poduzete su mjere kako bi se organizacija rada i radni procesi odvijali na optimalnom nivou. Godina je primarno bila posvećena očuvanju kompletnosti timova u organizacionim jedinicama, radi osiguranja zakonitog poslovanja, te pružanju podrške organizacionim jedinicama.

Također, nova organizacija rada pokazala je svoje efekte u izvještajnom periodu. Strategija i politika iz oblasti ljudskih resursa JUAS obuhvata adekvatno upravljanje ljudskim resursima kroz selekciju koja podrazumijeva proces procjenjivanja i zapošljavanja najkvalifikovanijih iz oblasti farmaceutske djelatnosti. Prioritet upravljanja ljudskim resursima je stavljanje u funkciju znanja i vještina uposlenih kroz timski rad.

Tabela 7. Statistika zaposlenika na dan 31.12.2022. godine

Ukupan broj zaposlenih	Ukupan broj zaposlenih na neodređeno vrijeme	Ukupan broj zaposlenih na određeno vrijeme	Udio zaposlenih na određeno vrijeme u odnosu na ukupan broj zaposlenih
414	370	44	10,62%

Prosječna životna starost zaposlenih u JUAS je 48,53 godina.

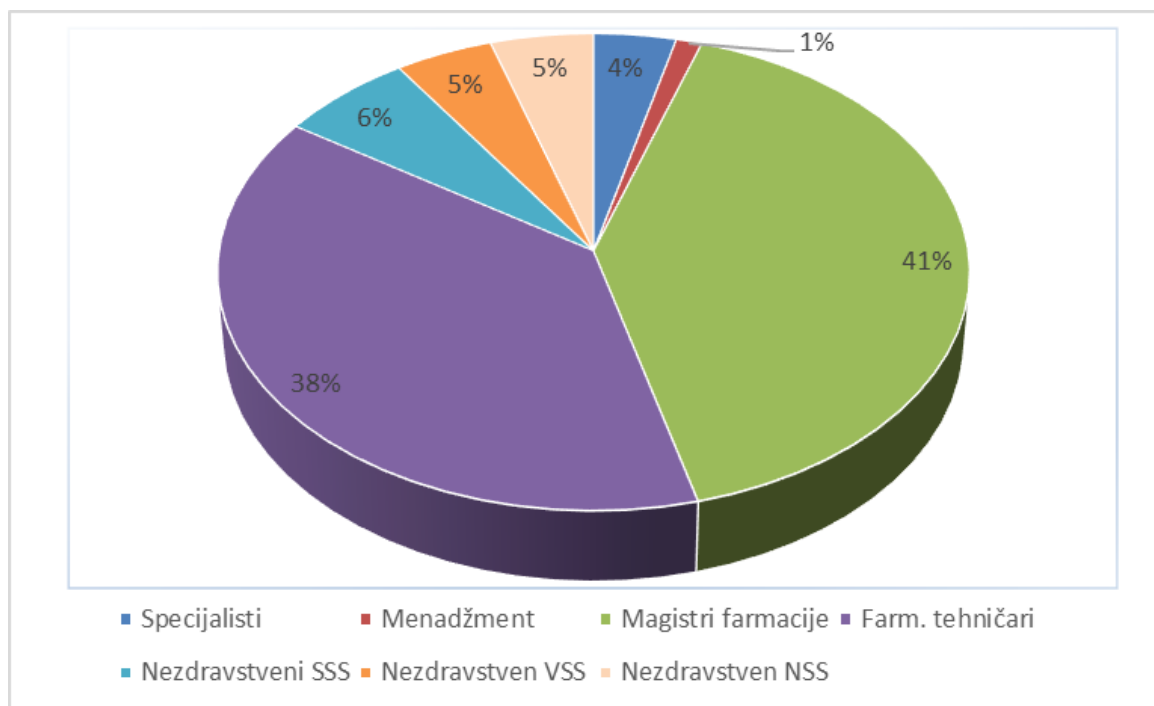

Tabela 8. Zaposlenici angažovani na neodređeno vrijeme

	Zaposlenici ukupno	Magistri farmacije	Magistri farmacije sa specijalizacijom	Magistri farmacije naučni stepen doktor nauka sa spec.	Magistri farmacije naučni stepen magistar nauka	Magistri farm. naučni stepen magistar nauka sa spec.	Farm.tehničari	Nezdravstveni kadar naučni stepen mmagistar nauka	Nezdravstveni kadar VSS	Nezdravstveni kadar SSS	Nezdravstveni kadar NSS
Menadžment	4	1						2	1		
Ured generalnog direktora	4	1						1		2	
Sektor farmacije	53	6	5				7		7	8	20
Sektor finansija i računovodstva	13								6	7	
Sektor za pravne poslove	4							1	1	2	
Sektor za informacione tehnologije	4							1	2	1	
UKUPNO	82	8	5				7	5	17	20	20
Organizacione jedinice-Apotheke SA Kanton											
Apotheke Aerodromsko naselje	8	5	1				2				
Apotheke Bašćaršija	10	3	1				5			1	
Apotheke Bosna	8	4	1				3				

Apoteka Breka	4	1		1			2				
Apoteka Buća potok	6	2	1				3				
Apoteka Centar	13	7					6				
Apoteka-Ogranak Centar	5	3					2				
Apoteka Čengiće Vila	7	4					3				
Apoteka Dobrinja	9	4					4			1	
Apoteka Grbavica	6	4					2				
Apoteka Hadžići	10	5					5				
Ogranak Hitna	10	5					5				
Ogranak Hrasnica	4	2					2				
Apoteka Ilidža	9	3					6				
Ogranak Importanne	7	3	1				3				
Apoteka Ilijaš	9	4					5				
Ogranak Kobilja glava	3	1					2				
Apoteka Kovačići	8	4	1				3				
Apoteka Koševo	7	3	1				3				
Apoteka Koševsko brdo	6	4					2				
Ogranak Logavina	6	3					3				
Apoteka Marijin dvor	8	4	1				3				
Apoteka Mejtaš	7	4					3				
Apoteka Novo Sarajevo	10	4					5			1	
Apoteka Novi grad	7	3	1				3				
Apoteka Otoka	12	6					6				
Ogranak Pofalići	5	3					2				
Ogranak Gornji Pofalići	5	3					2				
Apoteka Pozorište	6	3					3				
Ogranak Rajlovac	5	3					2				
Ogranak Saraj polje	6	3					3				
Apoteka Sedrenik	2	1					1				
Apoteka Skenderija	6	3					3				
Ogranak Srednje	2	1					1				
Apoteka Stari grad	10	5					5				
Ogranak Švrakino	5	3					2				
Depo Trnovo	2	1					1				
Ogranak Velešići	5	3					2				
Apoteka Vogošća	8	3					4			1	

Ogranak Vratnik	4	2					2				
Ukupno Sa Kanton	270	132	9	1			124			4	
Organizacione jedinice-Apoteke Ze-Do Kanton											
Ogranak Breza	4	2					2				
Depo Gračanica	3	1					2				
Ogranak Olovo 1, Olovo 2 i Careva čuprija	5	2					3				
Ogranak Visoko	3	1					2				
Ogranak Vareš	3	1					2				
Ukupno Ze-Do Kanton	18	7					11				
Ukupno svi zaposlenici zaposleni na neodređeno	370	147	14	1			142	5	17	24	20

Tabela 9. Zaposlenici angažovani na određeno vrijeme

	Zaposlenici ukupno	Magistri farmacije	Magistri farmacije sa specijalizacijom	Magistri farmacije naučni stepen doktor nauka sa spec.	Magistri farmacije naučni stepen magistar nauka	Magistri farm. naučni stepen magistar nauka sa spec.	Farm.tehničari	Nezdravstveni kadar naučni stepen magistar nauka	Nezdravstveni kadar VSS	Nezdravstveni kadar SSS	Nezdravstveni kadar NSS
Organizacione jedinice-Apoteke SA Kanton											
Apoteka Bašćaršija	6	4					2				
Apoteka Dobrinja	3	2					1				
Apoteka Ilidža	4	3					1				
Apoteka Ilijaš	2	2									
Apoteka Mejtaš	1	1									
Apoteka Marijin dvor	4	2					2				
Apoteka Novo Sarajevo	6	4					2				
Apoteka Vogošća	4	2					2				
Ogranak Breza	1	1									
Ogranak Buća Potok	1		1								
Ogranak Hadžići	2	1					1				
Ogranak Hitna	1						1				
Ogranak Švrakino	1						1				
Ogranak Kovačići	3	1					2				

Ukupno Sa Kanton	39	23	1				15				
Organizacije jedinice-Apoteke Ze-Do Kanton											
Ogranak Olovo 1, Ogranak Olovo 2 i Depo Careva čuprija	3	1					2				
Ogranak Vareš	1	1									
Apoteka Visoko	1	1									
Ukupno Ze-Do Kanton	5	3					2				
Ukupno svi zaposlenici zaposleni na određeno	44	26	1				17				

6.2.1. Fluktuacija zaposlenih, odlasci i dolasci

Sistem rada i radnih procesa u toku 2023. godine funkcionisao je u zakonskim okvirima.

Unutar dva postojeća oblika fluktuacije, može se reći da je trend normalne fluktuacije preovladavajući, te da zaposlenici uglavnom ustanovu napuštaju zahvaljujući prirodnim procesima i odlascima, primarno u penziju.

Naime, tokom izvještajnog perioda, penzionisano je ukupno 8 (osam) radnika, od čega 5 zdravstvenih radnika i 3 nezdravstvena radnika, dok je po osnovu sporazumnog raskida radnog odnosa iz JUAS otišao 1 (jedan) radnik.

Usvajanjem kolektivnog ugovora uspostavljen je novi trend neplaćenog odsustva od jedne godine, za koji interesovanje u najvećem broju pokazuju zdravstveni radnici.

6.2.2. Bolovanja, statistika i trendovi

Najčešći razlozi odsustva radnika sa rada u toku 2023. godine su porodijsko odsustvo i bolesti, cijeneći činjenicu da je većinski broj radnika čini ženska populacija, zasigurno je okolnost koja doprinosi broju dana odsustva tokom jedne godine.

6.2.3. Zapošljavanja

U izvještajnom periodu je u radni odnos, na osnovu javnog oglasa za prijem radnika u radni odnos, primljeno 43 radnika na period od godinu dana i to:

- 27 magistara farmacije
- 16 farmaceutskih tehničara

Postupak prijema radnika u radni odnos izvršen je u skladu sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u zavodima, agencijama, direkcijama i upravnim organizacijama, pravnim licima sa javnim ovlaštenjima na teritoriji kantona, grada ili općine, u javnim ustanovama i javnim 31 preduzećima, čiji su osnivači kanton, grad ili općina, te privrednim društvima u kojima kanton, grad ili općina učestvuju sa više od 50% kapitala („Službene novine Kantona Sarajevo“ 9/19 i 21/19).

Na dan 31.12.2023. godine JU „Apoteke Sarajevo“ je imala 414 radnika, od čega je:

- 187 - magistara farmacije (od čega je 15 specijalista)

- 159 – farmaceutska tehničara
- 68 – administrativni, tehnički i ostali radnici

6.2.4. Zapošljavanje u saradnji sa JU „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“

Usljed opredijeljenosti za podršku i zapošljavanje mladog kadra, te pružanje šanse za sticanje iskustva i usavršavanje stručnog kadra koji se nalazi na evidenciji nezaposlenih lica u Kantonu Sarajevo, JU „Apoteke Sarajevo“ je učestvovala u programima Federalnog zavoda za zapošljavanje i Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo. Temeljem učešća u navedenim programima, zaposlen jedan nezdravstveni radnik.

6.2.5. Učešće JU „Apoteke Sarajevo“ u edukaciji i pripremi zdravstvenih radnika za samostalan rad

Magistri farmacije i farmaceutski tehničari, nakon završenog obrazovanja, obavezni su obaviti pripravnički staž. Pripravnički staž je organizovani oblik stručnog osposobljavanja zdravstvenih radnika za samostalan rad, koji se obavlja pod nadzorom certificiranih mentora/edukatora.

Broj pripravnika koji su obavili stručni staž u JU „Apoteke Sarajevo“ tokom izvještajnog perioda iznosi 14, od čega 3 magistara farmacije i 11 farmaceutskih tehničara.

Pored navedenog, a shodno dugogodišnjoj dobroj saradnji između Farmaceutskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i JUAS, a i na inicijativu fakulteta, Ustanova je postala nastavna baza u nastavnom procesu Univerziteta u Sarajevu – Farmaceutskog fakulteta.

6.3. SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

6.3.1. Uvod

U izvještajnoj 2023. godini, Sektor za informacione tehnologije je nastavio sa pružanjem širokog dijapazona IT usluga podrške. Pored toga, Sektor za informacione tehnologije je nastojao kao i u prethodnim godinama ostati na putu inicijatora i implementatora IT inovacija i unapređenja, biti predvodnikom danas iznimno aktuelne i važne digitalne transformacije kompanija, i inicijatora novih i adaptiranja i unapređenja postojećih poslovnih procesa.

Pored niza za JUAS važnih i ambicioznih projekata koji su realizovani u prethodnim godinama, tokom 2023. godine Sektor za informacione tehnologije je finalizirao niz projekata pokrenutih u ranijem periodu, te realizirao niz novih projekata i usluga koje će samom poslovanju donijeti dodatni kvalitet, te pospiješiti i unaprijediti ukupno poslovanje JUAS.

6.3.2. Održavanje informacionog sistema

Održavanje i podrška radu informacionog sistema predstavlja jednu od ključnih i najvažnijih aktivnosti koju je Sektor za informacione tehnologije provodio u izvještajnoj 2023. godini. Pored internog održavanja i podrške radu informacionog sistema, na ovoj aktivnosti su radile i eksterne Ugovorne kompanije koje su odabrane u postupku javne nabavke.

Aktivnosti na održavanju informacionog sistema su se bazirale na sljedeće tri podgrupe aktivnosti:

- Preventivno održavanje sistema
- Korektivno održavanje sistema
- Operativna podrška radu korisnika sistema.

6.3.3. Zaštita IT resursa i podataka

U nastojanju da na adekvatan način zaštititi ključnu procesnu i komunikacijsku opremu, kao i podatke Ustanove i krajnjih korisnika, Sektor za informacione tehnologije je tokom 2023. godine realizirati sve pripremne aktivnosti koje će u toku 2024. godine rezultirati migracijom ključne serverske infrastrukture na Cloud bazirani sistem (korištenje serverske infrastrukture kao usluge).

Na ovaj način Sektor za informacione tehnologije će dio ključnih servera za poslovanje Ustanove preseliti na Cloud bazirano okruženje, u data centar nekog od renomiranih pružaoca ove vrste usluge. Proces migracije ovako složenih sistema je iznimno zahtjevan i tražio je sistematično i detaljno planiranje prije same implementacije.

Prednosti ovakve vrste usluge u odnosu na tradicionalnu su značajne, a Ustanovi će donijeti niz prednosti koje se ogledaju kroz:

- sigurnost (kontrola pristupa, 24-satni nadzor)
- idealni uvjeti (optimalna temperatura i postotak vlage, rashladni sistem)

- zaštita od požara (vatrodojavni sistem i automatsko gašenje požara)
 - dedikirani mrežni i fizički pristup opremi
 - neprekidno napajanje (redundantni UPS sistemi), te samostalni generatori osiguravanju kontinuitet rada opreme
 - servisna i tehnička podrška dostupna 24/7
 - bez velikih kapitalnih ulaganja
 - mogućnost kupovine i/ili najma nove opreme i proširenje kapaciteta postojeće.
- Implementacijom Cloud baziranog rješenja unaprijediti će se i serverska backup rješenja i procedure, te će se kreirati i realizirati Disaster recovery procedura za ključni poslovni sistem – apotekarsku aplikaciju u sklopu projekta migracije.

6.3.4. Novi projekti u 2023. godini i završetak realizacije započetih projekata u 2022. godini

Novi projekti koje je Sektor za informacione tehnologije realizirao u potpunosti ili djelomično tokom 2023. godine će poslovanje Ustanove podići na još veću razinu, omogućavajući bolju zaštitu sistema, brži i jednostavniji pristup informacijama, te efikasniji rad informacionog sistema.

Projekti koji su realizirani u 2023. godini su:

- Produktivno korištenje i optimizacija Power BI izvještajnog sistema
- Postproduksijska optimizacija novog HR rješenja (Employee portala)
- Virtuelna privatna mreža (Private connect)
- Cloud call centar
- Redizajn web stranice
- Redizajn web shop-a
- Sistem praćenja javnih nabavki

6.3.4.1. *Produktivno korištenje i optimizacija Power BI izvještajnog sistema*

Tokom izvještajne 2023. godine, Sektor za informacione tehnologije je u produktivno korištenje korisnicima pustio dio realiziranih izvještaja u naprednom Power BI izvještajnom sistemu, dok se realizacija i produktivni rad na ostalim izvještajima planira u 2024. godini.

Microsoft Power BI predstavlja platformu za naprednu analitiku, obradu informacija i prikaz istih kroz niz dashboarda (prikaza) koji se jednostavno mogu prilagođavati specifičnim potrebama korisnika. Sam alat dostupan je u Cloud i desktop verziji sa mogućnošću povezivanja s nizom vanjskih sistema, tj. izvora podataka.

Upotrebom ovog softvera, kao dijela cjelovitog informacionog sistema, JUAS će unaprijediti svoj izvještajni sistem, pogotovo onaj dio koji je eksponiran ka top i middle managementu.

Izvještaji dostupni putem ovog rješenja omogućavaju jednostavan pristup važnim podacima na osnovu koji će se moći donositi kvalitetne poslovne odluke.

6.3.4.2. Postproduksijska optimizacija novog HR rješenja (Employee portala)

Tokom 2023. godine, Sektor za informacione tehnologije je u sklopu postproduksijskog održavanja optimizirao niz važnih funkcionalnosti novog HR rješenja (Employee portala) i učinili iste efikasnijim i jednostavnijim za korištenje krajnjim korisnicima sistema.

6.3.4.3. Virtuelna privatna mreža (Private connect)

Kao svojevrsni preduslov i pripremu za migraciju servera u Cloud bazirano okruženje, Sektor za informacione tehnologije na svim svojim lokalitetima gdje to infrastruktura dozvoljava izvršio je pripremu za implementirati tzv. uslugu sigurnog umrežavanje u oblaku (Secure Cloud Networking), a koja omogućava kreiranje hibridnog mrežnog okruženja JUAS lokacija i resursa u Data Centru u Cloud-u, korištenje funkcionalnosti sigurnog/zaštićenog međusobnog mrežnog povezivanja lokacija JUAS i korištenja funkcionalnosti sigurnog/zaštićenog pristupa Internetu.

6.3.4.4. Cloud call centar

Usluga Cloud Call Centar podrazumijeva softversko rješenje za realizaciju kontakt centra. Aplikacija Cloud Call Centar koju je Sektor za informacione tehnologije implementirao u poslovanju JUAS, predstavlja web aplikaciju koja zamjenjuje tradicionalni pozivni centar na način da omogućava prijem više istovremenih dolaznih poziva na samo jedan pozivni broj, uz automatsko preusmjerenje/distribuciju poziva na više telefonskih brojeva/agenata. Na ovaj način JUAS je na raspolaganje dobila sve pogodnosti kontakt centra, ali bez kupovanja skupe infrastrukture i softvera.

6.3.4.5. Redizajn web stranice

Tokom izvještajne 2023. godine, Sektor za informacione tehnologije u saradnji sa Sektorom farmacije, odnosno Odjelom marketinga je izvršio kompletan redizajn oficijelne web stranice Ustanove, kako bi je učinili modernijom, pristupačnijom, interaktivnijom i privlačnijom, te istu obogatili nizom sadržaja koji će biti od interesa našim pacijentima/korisnicima usluga.

6.3.4.6. Redizajn web shop-a

Tokom 2023. godine, Sektor za informacione tehnologije u saradnji sa Sektorom farmacije, odnosno Odjelom marketinga izvršio je predproduktivnu pripremu redizajna web shopa Ustanove. Web shop će biti u punom kapacitetu u prvom dijelu 2024. godine, te će unaprijediti postojeći web shop i učiniti ga modernijim, pristupačnijim, interaktivnijim i privlačnijim, te isti obogatili novim asortimanom i funkcionalnostima koji će biti od interesa našim pacijentima/korisnicima usluga.

6.3.5. Provođenje postupaka nabavki i ugovaranja JUAS

Novom organizacionom strukturom JUAS, poslovi javnih nabavki su pripali Sektoru za informacione tehnologije. Sektor vrši sve aktivnosti koordinacije i provođenja postupaka

nabavki za potrebe JUAS, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i podzakonskim aktima. U cilju poštivanja zakonskih propisa i adekvatnog korištenja sredstava JUAS, Sektor je kontinuirano sarađivao sa ostalim Sektorima i Odjelima JUAS i nadležnim tijelima, te nastavio pružati podršku pri zaključivanju svih vrsta ugovora.

Aktivnosti Sektora u dijelu javnih nabavki obavljali su se kroz sljedeće aktivnosti i radne zadatke:

- izrada Plana javnih nabavki za 2023. godinu i praćenje njegove realizacije,
- koordinacija rada komisija koje provode postupke javnih nabavki,
- izrada izvještaja vezanih uz javne nabave,
- poduzimanje odgovarajućih mjera i radnji radi implementacije zahtjeva sistema e-nabave,
- kontinuirano praćenje i proučavanje zakona i podzakonskih akata iz oblasti javnih nabavki,
- izrada tenderske dokumentacije, u saradnji s komisijama za javne nabavke,
- sudjelovanje u radu komisija koje provode postupke javnih nabavki, te pružanje pravne podrške istim.

6.4. SEKTOR FARMACIJE

6.4.1. ODJEL ZA PRODAJU

Odjel za prodaju obuhvata 47 poslovnih jedinica (apoteka, ogranaka, depoa), kao i Odjel marketinga i Call centar JUAS.

Odjel prodaje je u 2023. godini bio posvećen zadatku da se kvalitet i visoki standardi farmaceutske usluge postignu u cijeloj Ustanovi, kroz različite aktivnosti usmjerene ka poboljšanju kvaliteta i sigurnosti, a sve u skladu s godišnjim planom rada.

U cilju unaprjeđenja rada Ustanove, te zadovoljavanja potreba korisnika naših usluga, tokom 2023. godine fokus je stavljen na zauzimanju većeg učešća u tržištu recepata i komercijalnog segmenta, kao i razvoju kvaliteta i promociji Galas proizvoda, te uvođenje novih usluga za pacijente i otvaranja specijaliziranih prodajnih mjesta u cilju zadovoljenja specifičnih potreba stanovništva Kantona Sarajevo, proširenju i modernizaciji portfolio-a proizvoda i usluga apoteka kroz uvođenje noviteta.

Prateći savremene trendove, Odjel prodaje kontinuirano je radio na širenju obima svojih usluga, uz praćenje najnovijih farmakoterapijskih mjera prilagođavajući se zahtjevima korisnika usluga, rastu i razvoju farmaceutske industrije, a sve u skladu sa dobrom apotekarskom praksom i uz potpuno poštovanje svih etičkih i zakonskih normi.

Pokrenut je niz aktivnosti na afirmaciji farmaceutske djelatnosti kroz kvalitetan marketing, promotivne marketinške aktivnosti i savjetodavne aktivnosti kojima se promovisalo zdravlje. Ujedno, aktivno se i radilo na jačanju korporativnog brenda u očima javnosti.

JUAS je svim svojim kapacitetima kao društveno odgovorna Ustanova radila na ostvarivanju zadovoljstva postojećih pacijenata/korisnika usluga, kao i privlačenju novih.

JUAS svoje rezultate postiže prvenstveno zahvaljujući posvećenosti zaposlenih u Ustanovi. Svjesni najvažnijeg resursa, našeg zdravstvenog i nezdravstvenog kadra, Odjel prodaje je kontinuirano učestvovao u organizaciji edukacije svih zaposlenih u skladu sa modernim kompetencijama, kroz programe Centra za edukaciju, te putem stručnih seminara i obuka za implementaciju i obrazovanje uspostavljenog sistema kvaliteta.

U toku 2023. godine uticaj globalne ekonomske krize i inflacija u Bosni i Hercegovini (BiH), kao i u prethodnoj godini odrazio se i na strukturu prodaje u poslovnim jedinicama, kao i na ukupno poslovanje Ustanove. U saradnji sa Odjelom nabavke, pažljivo su praćene potrebe tržišta i trendovi u farmaceutskoj industriji, te shodno tome vršena je nabavka novih lijekova, medicinskih sredstava, dodataka prehrani, kozmetike i dijetetike, kako bi se tekuće poslovanje odvijalo bez zastoja i poremećaja, a opskrbljenost lijekovima je bila kontinuirana i zadovoljavala je potrebe stanovništva.

U izvještajnom periodu i pored otežavajućih okolnosti koje su pratile rad poslovnih jedinica, a koje se ogledaju kroz periodične defektore lijekova uzrokovane poteškoćama u nabavci zbog globalne krize, pad kupovne moći stanovništva, izmjene na esencijalnoj listi lijekova (praćena sniženjem cijena lijekova), nelojalnu konkurenciju, JUAS je ostvarila ukupan rast prihoda od 7,41% u odnosu na prethodnu godinu.

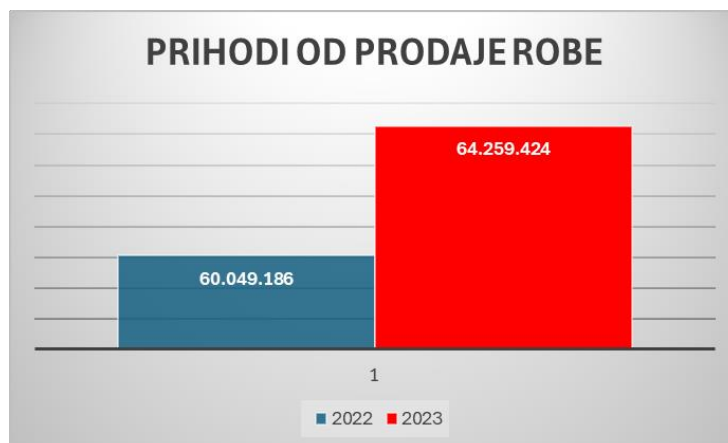
Odjel prodaje se prateći nove potrebe tržišta fokusirao na promjenu strukture prodaje i povećanje udjela komercijalne prodaje, te proširenje vlastitog asortimana, što je u konačnici i pored navedenih otežavajućih okolnosti, rezultiralo rastom ukupne prodaje u odnosu na 2022. godinu.

Dobrom rabatnom politikom menadžmenta Ustanove, te potpisivanjem novih ugovora sa dobavljačima i proizvođačima, prihodi od finansijskih i naturalnih rabata, također su uvećani u odnosu na isti period prošle godine.

U izvještajnom periodu došlo je do **rasta ukupne prodaje u iznosu od 7,41 % u odnosu na 2022. godinu** koji je prvenstveno uslovljen rastom komercijalne prodaje.

Uporedni pokazatelji rasta ukupne prodaje

PRIHODI OD PRODAJE ROBE	2022	2023	2023 VS 2022 KM	% PROMJENA
	60.049.186	64.259.424 	4.210.238 	7%

Rast ukupne prodaje zabilježen je u 43 poslove jedinice u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela Uporedni pokazatelji rasta prodaje po vrstama prodaje

GRUPA	PRODAJA 2022	PRODAJA 2023	PRODAJA 2023 VS 2022 BAM	PRODAJA 2023 VS 2022 %	UDIO U PROMETU %
Lijekovi Rx	31.497.932	33.600.631	↑ 2.102.699	7%	52,29%
Dodaci prehrani	12.278.440	13.679.788	↑ 1.401.348	11%	21,29%
Lijekovi - OTC	7.437.576	7.885.975	↑ 448.399	6%	12,27%
Medicinska sredstva	4.115.467	4.229.056	↑ 113.589	3%	6,58%
Naknada za recepte i marža za ampule	2.502.239	2.564.845	↑ 62.606	3%	3,99%
Kozmetika	1.133.642	1.448.510	↑ 314.868	28%	2,25%
Galas	1.227.647	1.147.140	↓ -80.507	-7%	1,79%
Usluge	20.731	19.469	↓ -1.262	-6%	0,03%
Galas veleprodaja	4.198	4.230	↑ 32	1%	0,01%
Dati rabati	-168.687	-320.221	↓ -151.534	90%	-0,50%
Grand Total	60.049.186	64.259.424	↑ 4.210.238	7%	100,00%

Pad prihoda u kategoriji Galas uzrokovan je činjenicom da je u periodu od 2020. godine JUAS nabavku svih sirovina za proizvodnju, uključujući hemikalije i ambalažu, počela nabavljati putem postupka javne nabavke. Ovakav način nabavke periodično (svake godine) stvara poteškoće i zastoje zbog same prirode procedure provođenja javnih nabavki. Dodatnu otežavajuću okolnost u izvještajnom periodu predstavljao je i stalni rast cijena na globalnom tržištu koji je u konkretnom slučaju otežavao i usporavao samo planiranje i provođenje ovog postupka.

Sve navedeno uticalo je na smanjen obim proizvodnje, a posljednično i prihod od prodaje Galasa. Ne umanjujući značaj Galenskog laboratorija Galas za JUAS, prednje navedenu problematiku Ustanova je kompenzirala na način da je usmjerila saradnju na druge proizvođače kroz dogovorene protokole o poslovnoj saradnji sa značajnim benefitom za Ustanovu.

Važno je podsjetiti da je u 2021. godini zatečena višegodišnja zaliha nove linije kozmetičkih Galas proizvoda ugovornog proizvođača Bogazici Pharma – Republika Turska. Obzirom da se radi o firmi sa sjedištem u Izmiru, Republika Turska, sa kojom je bilo nemoguće stupiti u

kontakt, onemogućen je povrat ovih proizvoda, što je inače praksa i ugovorna klauzula sa lokalnim dobavljačima. Nažalost, tadašnja cjenovna politika, neodgovarajući kvalitet, kao i košenje sa etabliranim vizuelnim identitetom Galas brenda, utjecali su prvenstveno na obim prodaje ovih proizvoda, a posljedično i na slabljenje Galasa kao brenda.

Obzirom na ozbiljnu problematiku koja se protezala kroz više izvještajnih perioda, prednje navedenom pristupilo se sistematično i provela dubinska analiza zatečenog stanja.

Analizom nabavke, prodaje i lagera Turske ugovorne proizvodnje na nivou JUAS, bilo je vidljivo da nabavke nisu pratile dinamiku izlaza. Analizom strukture lagera do nivoa artikala, evidentirano je da je sama zatečena struktura lagera bila izrazito nepovoljna, prepoznati su artikli sa višegodišnjim zalihama.

Kako bi amortizovali negativne efekte, izvršena je korekcija maloprodajnih cijena za kozmetičku liniju novog Galas portfolia – ugovorna proizvodnja, radi boljeg tržišnog pozicioniranja i blagovremenog rješavanja zaliha navedenih proizvoda.

U cilju rješavanja enormnih zatečenih zaliha ovih preparata sa slabim rokom trajanja uspostavljene su i definisane korektivne aktivnosti.

I pored svih navedenih napora, JUAS nije uspjela isprometovati ovako velike količine proizvoda Turske ugovorne proizvodnje.

Zbog promjene u kvalitetu i sadržaju dodataka prehrani Turskog proizvođača, a u cilju zaštite prvenstveno korisnika naših usluga, kao i ugleda Ustanove, dio istih je je povučen iz prodaje.

Ovi dodaci prehrani predstavljaju predmet otpisa u 2023. godini, te su označeni i uništeni kao farmaceutski otpad.

Sve navedeno znatno je uticalo na poslovanje JUAS u 2023. godini, obzirom da je JUAS pored finansijskog gubitka koji se ogleda u nabavnoj vrijednosti robe, bila izložena i dodatnom trošku uništavanja istog.

JUAS nastavlja biti strateški opredjeljena ka jačanju i boljem pozicioniranju vlastitog brenda Galas. Galenski laboratorij Galas, u duhu dobre proizvođačke prakse (DPP), već dugi niz godina proizvodi pripravke na prirodnoj osnovi.

Širenje Galas portfolija uz adekvatnu posvećenost kontroli kvaliteta proizvoda, predstavlja veliki potencijal i priliku za jačanje brenda Galas. Stručni farmaceutski kadar, dugogodišnje iskustvo i moderna infrastruktura osnovni su preduslovi za širenje vlastitog asortimana. Korištenje ovog velikog internog potencijala predstavlja realnu osnovu za širenje portfolija Galas i jačanje samog brenda. Sve iznesno ukazuje da Galas ima mogućnost za širenje vlastitog portfolia u skladu sa zahtjevima tržišta i potrebama korisnika naših usluga.

Odstupanje u realizaciji u odnosu na 2022. godinu zabilježeno u prihodima koji se ostvaruju po osnovu marži za ampulirane lijekove posljedica je manjih trebovanja ovih lijekova od strane zdravstvenih ustanova. Valja istaći da se znatan dio trebovanja ampuliranih lijekova od stane

zdravstvenih ustanova na Kantonu Sarajevo preusmjerio na našu nelojalnu konkurenciju iz privatnog sektora.

Uprkos izmjenama esencijalnih listi i periodičnim proizvođačkim defekturama u KS i ZE-DO Kantonu, JUAS je uspjela povećati prihode po osnovu prodaje lijekova na recept.

U izvještajnom periodu u poslovnim jedinicama JUAS na području Kantona Sarajevo i Zeničko-Dobojskog kantona realizovano je **1.649.756,00** recepata, dok je u 2022. godini realizovano **1.609.097,00** što je za 40.659 (2,53 %) više recepata realizovanih u 2023. godini.

Apoteke koje su ostvarile najveći ukupni promet u 2023. godini su prikazane u tabeli niže.

Tabela 15 . Apoteke koje su ostvarile najveći ukupni promet u 2023. godini (vrijednosti bez PDV-a)

R.BR.	APOTEKA NAZIV	PROMET 2023	UDIO U UKUPNOM PROMETU %
1	Apoteka ILIDŽA	3.574.448,31	5,56%
2	Apoteka ILIJAŠ	3.194.564,31	4,97%
3	Apoteka STARI GRAD	3.095.458,42	4,82%
4	Apoteka DOBRINJA	2.941.160,68	4,58%
5	Apoteka BAŠČARŠIJA	2.864.151,06	4,46%
6	Apoteka CENTAR	2.633.042,96	4,10%
7	Apoteka MARIJIN DVOR	2.526.070,50	3,93%
8	Apoteka NOVO SARAJEVO	2.481.216,92	3,86%
9	Apoteka BOSNA	2.453.757,46	3,82%
10	Apoteka VOGOŠĆA	2.329.887,54	3,62%

Učešće pojedine grupe artikala u ukupnom prometu u 2023. godini je prikazana u tabeli niže.

Tabela 16. Učešće pojedine grupe artikala u ukupnom prometu u 2023. godini

PRIHODI OD PRODAJE ROBE	UDIO U PROMETU %
Lijekovi Rx	52,29%
Dodaci prehrani	21,29%
Lijekovi - OTC	12,27%
Medicinska sredstva	6,58%
Naknada za recepte i marža za ampule	3,99%
Kozmetika	2,25%
Galas	1,79%
Usluge	0,03%
Galas veleprodaja	0,01%
Dati rabati	-0,50%
UKUPNO	100,00%

JUAS već decenijama njeguje pouzdanost bogatog asortimana proizvoda i usluga, oslanjajući se na stručno znanje i iskustvo farmaceuta kao nositelja razvoja poslovanja.

Odjel za prodaju u saradnji sa ostalim Sektorima aktivno je radio na optimalizaciji zaliha, praćenju koeficijenta obrta i brzine obrta roba. Aktivno su planirani i definisani svi projekti unaprjeđenja prodaje po svim poslovnim segmentima s fokusom na naš korporativni brand Galas.

6.4.1.1. Usluge za pacijente/korisnike usluga i promotivne aktivnosti

Kontinuirana inovativnost i unaprjeđenje kvaliteta usluga koje svojim pacijentima/korisnicima usluga JUAS stavlja na raspolaganje, je osnova za jačanje konkurentske moći i doprinos uspješnom poslovanju na tržištu.

Aktivno se radilo na boljem pozicioniranju web shopa, kako bismo kroz web ponudu raznih dodataka prehrani, kozmetičkih preparata i ostalih proizvoda, osigurali bržu i veću dostupnost.

U sklopu dežurne apoteke Bašćaršija, u 2023. godini sa radom je počeo i naš Beauty Shop usko specijaliziran za dermokozmetiku, oblast nastalu kao rezultat saradnje dermatologa i farmaceuta. S obzirom da preparati dermokozmetike, ciljaju na tačno određene probleme sa kožom, tačnije efikasno tretiraju tačno određena stanja kože, ovaj Shop je namijenjen svim osobama koje brinu prvenstveno o zdravlju, a potom i adekvatnoj njezi svoje kože.

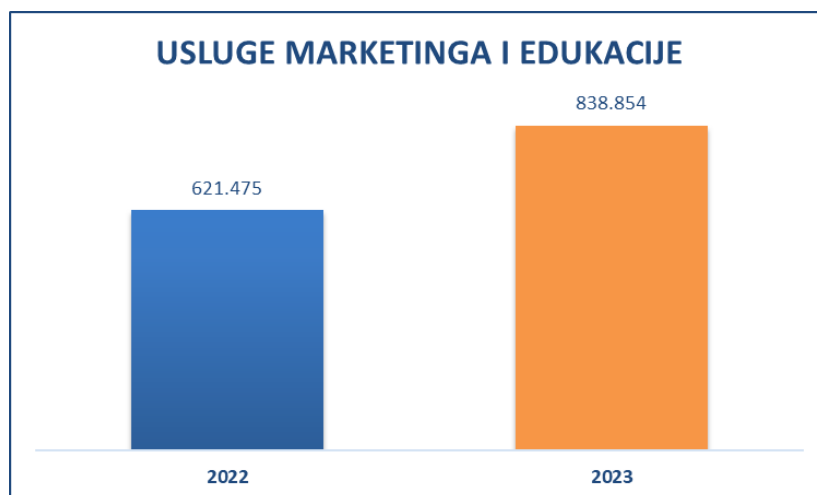
Obzirom na potrebe i zadovoljstvo naših pacijenata, tokom 2023. godine nastavili smo sa pružanjem usluga: screening mjerenje nivoa glukoze u krvi, kao i screening mjerenje koncentracije holesterola i triglicerida u krvi. Korisnici su imali mogućnost određivanja vitaminsko-mineralnog statusa, QRMA (Quantum Resonance Magnetic Analyzer) mjerenja. Sve promotivne aktivnosti JUAS bile su usmjerene na kreiranje pozitivnog javnog mišljenja, privlačenje pacijenata/korisnika usluga, ispunjavanje njihovih potreba, želja, i očekivanja, stvaranja privrženosti, kreiranje dodatne vrijednosti, što je u konačnici rezultiralo stvaranjem zadovoljstva i lojalnosti krajnjih korisnika.

Na ovaj način uticali smo na jačanje korporativnog brenda u očima javnosti, kao društveno odgovorne ustanove, koja svim svojim kapacitetima radi na ispunjenju zadovoljstva potencijalnih i postojećih pacijenata koji trebaju uslugu ili proizvod u našoj Ustanovi.

S ciljem podizanja svijesti o prevenciji i zaštiti zdravlja, JUAS je učestvovala u obilježavanju određenih datuma iz Kalendara zdravlja Svjetske zdravstvene organizacije, kako bi se javnosti skrenula pažnja na važnost očuvanja zdravlja i prevencije bolesti.

Kroz Category management i u 2023. godini, nastavili smo raditi na unaprjeđenju poslovne saradnje sa poslovnim partnerima kroz pružanje seta aktivnosti u okviru ugovora o pružanju promotivnih usluga (usluge marketinga i edukacije) sve s ciljem približavanja proizvoda krajnjem korisniku/pacijentu i ostvarivanja dodatnih benefita za Ustanovu. Kroz navedene aktivnosti prihodi od marketinga i pruženih edukacija u toku 2023. godine iznose 838.854 KM, i isti bilježe povećanje u iznosu 217.379 KM ili 35% u odnosu na isti period prošle godine.

Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Prihodi od marketinga i pruženih edukacija	621.475	838.854	217.379	↑ 35%

Radi lakšeg i bržeg informisanja korisnika naših usluga u saradnji sa Sektorom za informacione tehnologije, aktivno smo radili na unaprjeđenju mobilne aplikacije koja je namijenjena korisnicima smart telefona i koja omogućava lakši i brži pristup informacijama, kao i uvid u dostupnost preparata iz asortimana apoteka, te mogućnost notifikacije u slučaju da je neki preparat deficitaran. Pored ovoga ista omogućava prikaz najbliže apoteke na Google mapama sa naznačenim radnim vremenom, kontaktima i njihovim pozicijama.

6.4.1.2. Edukacijski centar - edukacija uposlenih

Osnivanjem Edukacijskog centra, te edukacijske platforme na nivou JUAS-a održavano je kontinuirano educiranje kadra kroz uvrštavanje standarda u svakodnevnoj praksi, osvježanje znanja i motivacije radnika, čime smo unaprijedili konkurentnost JUAS-a na tržištu.

Edukacije organizirane u 2023. godini, provođene su uz pomoć partnera JUAS, sponzora, te sredstava JUAS planiranih budžetom.

Tokom 2023. godine sprovedene su različite edukacije, kojima su prisustvovali svi farmaceutski timovi (magistri farmacije i farmaceutski tehničari). Poslovnim usavršavanjem polaznicima su dati konkretni setovi znanja, tehnika i alata iz oblasti djelovanja JUAS, kako bi se na taj način povećala efikasnost i sveopšta produktivnost Ustanove, te se olakšao proces rada putem stečenih znanja i povećala vrijednost samih radnika.

Naši magistri farmacije su i u toku 2023. godine prisustvovali relevantnim stručnim skupovima i simpozijima koje su organizovane od strane farmaceutskih Komora.

U prvi plan stavili smo zadovoljstvo uposlenih kao osnovni preduslov za dobar i kvalitetan odnos sa pacijentima/korisnicima usluga, te povećanje sopstvene sposobnosti privlačenja kvalitetnih kandidata, kao i zadržavanje kvalitetnih uposlenika unutar ustanove.

6.4.1.3. Mehanizmi unutrašnjeg nadzora

U skladu sa važećim zakonskim propisima i aktima JUAS, Komisija za unutrašnji nadzor, u saradnji sa Stručnim vijećem JUAS, je obavljala redovne unutrašnje kontrole prema definisanom godišnjem planu.

U obavljanju unutrašnjeg nadzora, Komisija je naročito kontrolisala zakonitost i stručnost poslovanja organizacionih jedinica i zdravstvenih radnika, snabdijevenost i opremljenost poslovnih jedinice, način izdavanja lijekova, registrovanje i prijavljivanje neželjenih djelovanja lijekova, izradu magistralnih i galenskih pripravaka, finansijsko i materijalno poslovanje u skladu sa zakonom i aktima JUAS, organizaciju stručne obuke zdravstvenih radnika – pripravnika, vođenje stručne administracije, zakonito evidentiranje izdavanja opojnih sredstava i sl.

Pacijenti/korisnici usluga kontinuirano tokom godine mogli su izraziti svoje prigovore, pohvale i sugestije, što nam je omogućilo pružanje kompletnije usluge kroz preventivne i korektivne mjere koje smo poduzimali.

U 2023. godini, bavili smo se i istraživanjem nezadovoljenih potreba za lijekovima i uslugama pacijenata/korisnika usluga JUAS. U saradnji sa dobavljačima, realizovali smo uvoz lijekova za potrebe pojedinačnih pacijenata. Na ovaj način smo značajno smanjili upliv nelegalnog stavljanja lijekova u promet, te kroz legalne procedure omogućili traženi lijek, uz sigurnost i farmaceutsku uslugu u skladu sa svim lokalnim i svjetskim propisima.

6.4.1.4. Call centar

Djelatnosti Call centra su se u izvještajnom periodu odvijale kroz sljedeće aktivnosti:

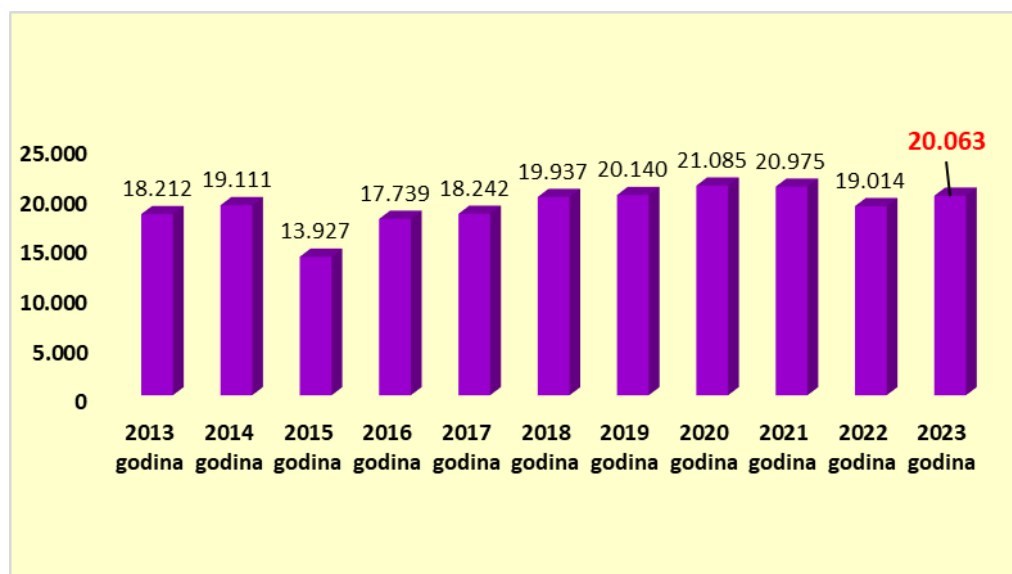
- Putem chat platforme ostvarena je komunikacija sa pacijentima/posjetiocima kroz 475 razgovora.
- U 2023. godini, odgovoreno je na 3658 upita postavljenih sa Facebook i Instagram-a, kao i sa e-mail adresa Call centra i info e-mail adresa
- Call centar je dostupan 24h svim našim sugrađanima
- Ukupan broj poziva prema Call centru u 2023. godini je 20.063

U nastavku je prikaz upućenih poziva u Call centru od 2014. godine. Iz navedene tabele vidljiv je značajan broj poziva, što potvrđuje da Call centar JUAS igra važnu ulogu u sistemu pružanja farmaceutske usluge našim korisnicima.

Ukupan broj poziva

Mjesec	Ukupan broj poziva 2014 god.	Ukupan broj poziva 2015 god.	Ukupan broj poziva 2016 god.	Ukupan broj poziva 2017 god.	Ukupan broj poziva 2018 god.	Ukupan broj poziva 2019 god.	Ukupan broj poziva 2020 god.	Ukupan broj poziva 2021 god.	Ukupan broj poziva 2022 god.	Ukupan broj poziva 2023 god.
JANUAR	953	1.107	1.330	1.601	1.630	1.644	1.654	1.841	1.650	1.312
FEBRUAR	1.194	965	1.411	1.443	1.613	1.650	1.920	1.845	1.680	1.449
MART	1.875	1.052	1.424	1.519	1.722	1.728	2.050	1.835	1.640	1.551
APRIL	1.678	1.070	1.417	1.430	1.734	1.732	2.020	1.815	1.681	1.476
MAJ	2.499	1.085	1.427	1.507	1.816	1.732	1.980	1.635	1.621	1.538
JUNI	1.732	1.104	1.460	1.482	1.739	1.652	1.654	1.634	1.676	1.633
JULI	1.463	1.117	1.506	1.513	1.624	1.673	1.591	1.615	1.678	1.590
AVGUST	1.402	1.106	1.466	1.515	1.587	1.631	1.608	1.612	1.522	1.961
SEPTEMBAR	1.591	1.111	1.479	1.538	1.560	1.635	1.637	1.685	1.497	2.025
OKTOBAR	1.621	1.371	1.481	1.518	1.644	1.647	1.641	1.798	1.480	1.680
NOVEMBAR	1.626	1.294	1.717	1.552	1.584	1.664	1.650	1.825	1.477	1.827
DECEMBAR	1.477	1.545	1.621	1.624	1.684	1.752	1.680	1.835	1.412	2.021
UKUPNO:	19.111	13.927	17.739	18.242	19.937	20.140	21.085	20.975	19.014	20.063

Ukupan broj poziva

Povećan je broj ukupnih poziva za 1.049 (5,52%) u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu.

6.4.2. ODJELA MARKETINGA

6.4.2.1. Promocija JUAS i poslovnih partnera putem društvenih mreža

U izvještajnom periodu Odjel marketinga je usmjerio svoje djelovanje na oglašavanje putem društvenih mreža (oficijelni nalozi Facebook i Instagram). Intenzivirano oglašavanje ogleda se

prvenstveno na povećanju broja objava poslovnih partnera koji su prepoznali značaj oglašavanja putem oficijelnih naloga JUAS na društvenim mrežama Facebook i Instagram.

Objave, reklame i obavještenja su kreirani i pripremljeni od strane uposlenika Odjela marketing koja podrazumijeva izradu kompletnog dizajna, forme, sadržaja i prpratnog teksta, koja u konačnici rezultira vizualom koji se postavlja na društvene mreže.

U 2023. godini putem naloga na društvenim mrežama smo:

- Promovisali JUAS i asortiman proizvoda Galenskog laboratorija Galas
- Promovisali pojedinačne proizvode i brendove poslovnih partnera
- Komunicirali sve značajne informacije iz JUAS
- Nagrađivali pratitelje društvenih mreža proizvodima Galenskog laboratorija Galas, kao i proizvodima poslovnih partnera
- Kroz objave uticali na jačanje svijesti o značaju preventivnog djelovanja u sprječavanju nastanka bolesti, te provođenju zdravih životnih navika i zdrave ishrane, pokazujući na taj način stalnu brigu o našoj široj zajednici, kao društveno odgovorna Ustanova
- Obilježili sve značajne datume u farmaciji i zdravstvu – s ciljem jačanja svijesti o značaju zdravlja i prevencije nastanka bolesti
- Kroz niz sinhronizovanih marketinških aktivnosti nastavili isticati ključnu ulogu farmaceuskog kadra, kao dijela ukupne ponude/apotekarske usluge
- Provođenje svih marketinških aktivnosti za intenziviranje promocije osnovnih konkurentskih prednosti JUAS – Dežurne apoteke i Call centar
- Kontinuirano jačanje i razvijanje uslužne djelatnosti, stavljajući u fokus zadovoljne pacijente/korisnike usluga
- U okviru Mass Marketinga veliku pažnju smo posvetili publicitetu kao osnovnom i najaktivnijem vidu promocije
- Kontinuirano smo objavljivali storry-je putem naloga na društvenim mrežama, koji su kao i objave zahtijevale kompletnu pripremu dizajna, sadržaja, forme s ciljem češće prisutnosti, posjećenosti i rastu broja pregleda na našim oficijelnim naložima na društvenim mrežama.
- Kontinuirano smo odgovarali na sve upite pacijenata 24/7 gdje je evidentirano cca 1.200 upita u 2023. godini. Često su navedeni upiti podrazumijevali kontinuiranu dvosmjernu komunikaciju. Navedena aktivnost je realizirana sa 100% učinkom, nijedno od postavljenih pitanja nije ostalo neodgovoreno. Ukoliko pacijent/korisnika usluga
- Realizovali smo sve narudžbe putem naloga na društvenim mrežama

6.4.2.2. Promotivne aktivnosti poslovnih partnera u poslovnim jedinicama JUAS

Odjel marketinga je u saradnji sa Odjelom prodaje u 2023. godini uspješno vodio proces održavanja promotivnih aktivnosti poslovnih partnera u svim poslovnim jedinicama JUAS što podrazumijeva:

- Kreiranje pregleda promotivnih aktivnosti poslovnih partnera u pojedinačnim poslovnim jedinicama JUAS

- Kontinuirana komunikacija, evidencija, rotacija i usaglašavanje termina sa poslovnim partnerima na mjesečnom nivou
- Kreiranje promotivnih aktivnosti za svakog pojedinačnog poslovnog partnera na mjesečnom nivou – usaglašeni termini
- Informisanje svih farmaceutskih timova (apoteka) o promotivnim aktivnostima u JUAS na mjesečnom nivou

6.4.2.3. *Loyalty program JUAS*

U 2023. godini je realizovano 3.109 Galas kartica lojalnosti, dok je u 2022. godini realizovano 2.768 Galas kartica lojalnosti, što implicira da i kroz vlastiti loyalty program bilježimo rast u 2023. godini za 340 realizovanih Galas kartica lojalnosti.

Sve Galas kartice lojalnosti su isporučene i evidentirane u Galas loyalty bazu sa presjekom na dan 31.12.2023. godine. Navedena aktivnost je kontinuirana i realizira se u toku jedne kalendarske godine, a podrazumijeva kontrolu ispravnosti svake pojedinačne realizovane kartice, evidenciju istih kroz loyalty bazu podataka u kojoj se pored osnovnih informacija o svakom korisniku usluga (ime prezime, datum rođenja, kontakt telefon, e:mail adresa unose i podaci o realizovanim kupovinama, datum kupovine i naziv kupljenog proizvoda), kao i podaci koji proizvod je kroz loyalty program izdat kao gratis i u kojoj poslovnoj jedinici (apoteci) je realizovana kartica. Sve neispravne i sporne kartice se prijavljuju u apoteku u kojoj su iste izdate. Kontinuirano smo obavještavali Galas loyalty korisnike o aktuelnim sniženjima, akcijama, putem newslettera, koji su našim korisnicima dostavljani elektronskim putem, a u skladu sa dostupnim e:mail adresama Galas loyalty korisnika.

6.4.2.4. *Rad na terenu – pozicioniranje brendova/proizvoda poslovnih partnera na policama i portalima apoteka*

Usljed složene finansijske situacije u kojoj se nalazi JUAS, fokus u izvještajnom periodu bio je usmjeren na ostvarivanje dodatnih prihoda. U tom pogledu primat je stavljen na zaključivanje marketinških ugovora sa renomiranim poslovnim partnerima.

U skladu sa potpisanim marketinškim ugovorima u 2023. godini, Odjel marketinga vršio je kontinuirani obilazak poslovnih jedinica kako bi ispratio ispunjenje ugovorenih obaveza.

Predmet ovih ugovora podrazumijeva pozicioniranje brendova ili pojedinačnih proizvoda na policama apoteka, kao i pozicioniranje reklama na vanjskim portalima apoteka. Obaveza Odjela marketing pored prisustva u apoteci sa poslovnim partnerima je bila da se tačno i precizno odredi mjesto, odnosno polica/e na kojoj/ima će poslovni partner pozicionirati proizvode, te u skladu sa potpisanim godišnjim marketinškim ugovorom pratiti kroz godinu dana, da li se ugovorne odredbe poštuju. Također, obaveza Odjela marketing je bila i da se pozicije za svakog pojedinačnog poslovnog partnera fotografišu i pohrane u evidenciju pozicija kako bi u svakom trenutku poslovni partneri, ali i timovi u apotekama znali koja od pozicija je zakupljena za kojeg poslovnog partnera.

Prednje opisane aktivnosti rezultirale su rastom prihoda od 35% u odnosu na prošlu godinu.

Odjel marketinga je aktivno radio i na promociji JUAS i Galas brenda u očima javnosti. Jedna od takvih aktivnosti je i učešće i podrška prilikom snimanja epizoda serije "Znam kako dišeš" uz product placement.

Još jedan od načina jačanja brenda JUAS u 2023. godini realizovan je kroz zaključivanje ugovore za oglašavanje putem elektronskih i printanih medija ovisno o ciljne grupe korisnika naših usluga. Svi materijali emitovani u medijima su u potpunosti pripremljeni od strane Odjela marketinga JUAS.

6.4.2.5. Ostale aktivnosti Odjela marketinga

- Izrada materijala za redizajnirana pakovanja Galas čajeva (37 pojedinačnih čajeva). Svi materijali su objedinjeni, uređene fotografije za pozicioniranje na web stranici. Izrađeni i korigovani popratni tekstovi za svaki pojedinačni čaj, koji će biti sastavni dijelovi informacija koje će se naći na web stranici i web shop-u Apoteka Sarajevo, formirane i dostavljene cijene za Galas čajeve – svi materijali pripremljeni za pozicioniranje na Galas web shop i web stranicu Apoteka Sarajevo www.apoteke-sarajevo.ba
- Kontinuirano objavljujani PR tekstovi i tekstova informativnog karaktera za različite teme i namjene
- Ostali administrativno-tehnički poslovi iz domena marketinga

6.4.3. Odjel za istraživanje i razvoj

Odjel za istraživanje i razvoj je i u 2023. godini bio posvećen zadatku da se kvalitet i visoki standardi farmaceutske usluge postignu u cijeloj JUAS, kroz različite aktivnosti usmjerene ka poboljšanju kvaliteta i sigurnosti, a sve u skladu s godišnjim planom rada.

Sistem upravljanja kvalitetom poslovanja JUAS je utemeljen na AKAZ certifikacijskim standardima za apoteke i smjernicama Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu FBiH, Zakonu o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i drugim relevantnim zakonima iz oblasti zdravstva.

Također, sistem upravljanja kvalitetom poslovanja JUAS je utemeljen na međunarodnim standardima ISO 9001:2015, koji se odnosi na poslovanje, ISO 14001:2015, koji se odnosi na zaštitu okoliša i 27001:2013.

Redovno su se pratile, po potrebi revidirale, te stvarale nove procedure, u skladu sa potrebama Ustanove, a u cilju unapređenja radnih procesa.

U toku 2023.godine kreirano je pet (5) novih standardnih operativne procedura (SOP):

- *SOP-01-01 Upravljanje dokumentacijom u JUAS,*
- *SOP-01-14 Upravljanje nemedicinskim otpadom,*
- *SOP-02-05 Upravljanje arhivskom i registraturnom građom JUAS,*
- *SOP-02-06 Interna komunikacija, te*
- *SOP-04-22 Nabavka i rukovanje hemikalijom Morphyn chydrochlorid i izrada sirupa sa morfinom.*

Također, revidirana je procedura SOP-01-05 Upravljanje otpadom.

U skladu sa zahtjevima AKAZ certifikacijskih standarda za apoteke kao i međunarodnih ISO standarda, radilo se na primjeni i održavanju pravilnog funkcionisanja sistema upravljanja kvalitetom u cilju modificiranja sistema koji je sposoban da isporuči sigurnu i kvalitetnu farmaceutsku uslugu ali i siguran i kvalitetan proizvod.

U okviru obaveznog izvještavanja prema AKAZ-u, na mjesečnom nivou su praćeni obavezni indikatori izvedbe za sve apoteke, na osnovu kojih se izrađuje finalni izvještaj na godišnjem nivou.

Praćene su prijave problema s lijekovima i receptima, i to:

- prijave sumnje u kvalitetu lijeka i ostalih proizvoda, uključujući i vlastite Galas proizvode,
- prijave neispravnosti lijekova i ostalih proizvoda, uključujući i vlastite Galas proizvode,
- prijave sumnje na falsifikat recepta,
- prijave neželjenih djelovanja lijeka, uključujući i vlastite Galas proizvode,
- povlačenje lijekova s tržišta različitih proizvođača, po uputama ALMBiH.

Proveden je interni audit u 13 poslovnih jedinica (apoteka), a sve u skladu sa Planom internih audita za 2023.godinu.

U okviru implementiranog ISO certifikacijskog sistema upravljanja, uspješno je proveden redovni, godišnji audit cijele JUAS prema standardima ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 i ISO 27001:2013 u novembru 2023. godine.

Radilo se na ustrojavanju integrisanog sistema upravljanja rizicima u segmentu usluga i proizvoda kroz identifikaciju rizika, njihovu procjenu, analizu, korektivne i preventivne mjere na nivou JUAS. Napravljen je Plan upravljanja rizikom na nivou JUAS, a kao kompilacija iz svih poslovnih jedinica JUAS.

Praćeno je zadovoljstvo pacijenta/korisnika uslugama JU Apoteke Sarajevo, i to prema:

- spontanim izvještajima s terena u vidu prigovora, pohvala, sugestija, a u saradnji sa Komisijom za prigovore JUAS,
- anketi o ispitivanju zadovoljstva pacijenata/korisnika, kojom je izvršeno formalno ispitivanje zadovoljstva pacijenata/korisnika usluga JUAS u svim poslovnim jedinicama, na uzorku od 1375 ispitanika. Za ovo ispitivanje je pripremljen namjenski upitnik koji je sadržavao demografske podatke o ispitaniku (dob, spol), stav korisnika prema apoteci, vremenu čekanja na uslugu, izgledu apoteke (ambijent, čistoća, privatnost), te o ljubaznosti i kompetentnosti osoblja.

Provedeno je i ispitivanje o zadovoljstvu uposlenika, kroz anonimnu on-line anketu koja je bila namijenjena svim uposlenicima JUAS, a pomoću koje su uposlenici mogli slobodno izraziti svoje zadovoljstvo/nezadovoljstvo u pogledu svojih prava i statusa.

U saradnji sa ostalim Sektorima Ustanove, kreiran je Plan integriteta JUAS prema Zakonu o prevenciji i suzbijanju korupcije u institucijama Kantona Sarajevo ("Sl. Nov. KS", br. 35/22, 42/22,

52/22). Odjel za istraživanje i razvoj zadužen je za monitoring nad provođenjem Plana integriteta JUAS, posebno dijela koji se odnosi na mjere za poboljšanje integriteta Ustanove, te davanje prijedloga za njegovo unapređenje.

U okviru uspostavljenog sistema upravljanja medicinskim otpadom nastalim u procesima rada u JUAS, u saradnji sa Odjelom nabavke, prikupljen je medicinski otpad nastao u 2022. godini iz svih organizacionih jedinica (apoteka, Odjela nabavke i Galasa) i procesuiran u skladu sa važećim procedurama i propisima, te predat na konačno uništavanje ovlaštenom operateru.

Nastavljena je saradnja sa kompanijom *Ekopak*, koja je odgovorna za recikliranje otpada i upravljanje otpadom. U okviru saradnje, nastavilo se sa kvartalnim i godišnjim izvještavanjima o količini ambalažnog otpada koji JUAS stavlja na tržište svojom proizvodnjom u Galenskom laboratoriju "Galas" i apotekama. Kroz navedenu saradnju osigurano je recikliranje dijela proizvedenog otpada, čime, kao društveno odgovorna Ustanova, dajemo svoj doprinos zaštiti okoliša.

Održane su redovne interne edukacije za uposlenike/apoteke o pravilnom zbrinjavanju medicinskog otpada u JUAS, kontroli infekcije i održavanju higijene u JUAS. Odjel za istraživanje i razvoj redovno prati i evidentira edukacije (stručne i individualne skupove, interne edukacije i sl) na nivou JUAS.

U saradnji s Farmaceutskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu izvršena je koordinacija i organizacija obavljanja stručne prakse studenata X semestra Farmaceutskog fakulteta u apotekama, a koju vode certificirani mentori stručni prakse.

Provedena su istraživanja tržišta za potrebe javnih nabavki, te se pripremala dokumentacija za provođenje procedure javnih nabavki koje su se odnosile na Odjel za istraživanje i razvoj i galenski laboratorij "Galas", prema odobrenom Planu javnih nabavki JUAS.

Javne nabavke hemikalija i ambalaže za potrebe galenske proizvodnje predstavljaju usko grlo u proizvodnom procesu, te zbog složenih procedura i neizvjesnih rokova dovode do nedostatka sirovina i defektura Galas aortimana. Obzirom na nestabilno tržište, česte promjene cijena i nedostatka sirovina na tržištu, vrlo je malo aktivnosti koje JUAS može poduzeti kako bi mitigirala ove rizike.

S druge strane, Odjel za istraživanje i razvoj bio je posvećen i zadatku da se održi uspostavljeni sistem upravljanja kvalitetom u Galenskom laboratoriju "Galas" kao i kvalitet vlastitih proizvoda iz galenske proizvodnje.

Također, nastavilo se raditi na racionalizaciji lagera kako Galas gotovih proizvoda, tako i lagera polaznih sirovina, sa pažljivim planiranjem proizvodnje, prateći tempo prodaje i potrebe Službe prodaje.

6.4.3.1. Galenski laboratorij "Galas"

Aktivnosti Galenskog laboratorija „Galas“ u 2023. godini za cilj su imale unaprjeđenje procesa i proizvoda Galas portfolio-a, realizaciju planirane proizvodnje i sprovođenje svih planiranih aktivnosti u toku 2023. godine.

Proizvodnja u Galenskom laboratoriju Galas u 2023. godini odvijala se u skladu sa planom i zacrtanim ciljevima. Proizvodnja je pratila tempo prodaje, poštujući principe GMP (dobre proizvodnje prakse), GLP (dobre laboratorijske prakse) i GDP (dobre distributivne prakse). Posebna pažnja posvećena je optimalnim zalihama Galasovih proizvoda.

Najznačajnije aktivnosti u 2023.godini

Izvršena registracija sljedećih proizvoda – za grupu Kozmetika s posebnom namjenom:

- *Gavezova mast 50 ml,*
- *Nevenova mast 50 ml,*
- *Reumogal mast 30 g.*

U Federalno ministarstvo zdravstva na registraciju je predata dokumentacija i za proizvod *Kapi za smirenje i miran san 50 ml* za grupu Dodaci prehrani.

Nastavljen je proces provođenja studija stabilnosti za Galasove proizvode u saradnji sa eksternim partnerima za tri proizvoda prema Ugovoru iz 2022.god:

- *Valerijana kapi 50 ml*
- *Kapi za smirenje i miran san 50 ml*
- *Hemorogal mast 30 g*

Javnom nabavkom odabran dobavljač za izradu studija stabilnosti u 2023.god. Proizvodi planirani za provođenje postupka studije stabilnosti su:

- *Bosanski mehlem 40 ml*
- *Bosanski mehlem za usne 4,2 g*
- *Reumogal mast 30 g*
- *Herpegal mast 10 g*
- *Algal losion 100 ml*

Prepoznavajući značaj brenda Galasa za JUAS, u izvještajnom periodu Ustanova je nastavila sa ulaganjem u opremu za potrebe galenskog laboratorija, te je s tim u vezi izvršena nabavka sljedeće opreme u proizvodnji i kontroli kvalitata:

- INK JET printer sa pokretnom trakom
- Pneumatska zatvaračica tuba
- Konduktometar
- UV lampe – 2 kom
- Filteri sa silifos kuglicama – za Galenski laboratorij “Galas”, apoteku Marijin Dvor i apoteku Novo Sarajevo

Kao društveno odgovorna kompanija koja ima partnerski odnos sa kompanijom *Ekopak*, vršeno je usklađivanje oznaka za upravljanje otpadom na ambalaži proizvoda Galenskog laboratorija “Galas” prema standardima za upravljanje otpadom.

Nastavljen proces upravljanja kvalitetom pročišćene vode u organizacionim jedinicama JU „Apoteke Sarajevo“. Uspostavljenim poboljšanjima u svim segmentima, ovaj proces podignut na zavidni nivo. Prema planu vršeno je redovno uzorkovanje pročišćene vode u organizacionim jedinicama ju „Apoteke Sarajevo“.

Proizvodnja u 2023. godini

Proizvodnja je pratila tempo prodaje, pri čemu se vodilo računa o optimalnim zalihama Galasovih proizvoda.

Galas portfolio čini ukupno 91 proizvod, koji su svrstani u sljedeće grupe proizvoda:

- galenski proizvodi
- kozmetika
- kozmetika sa posebnom namjenom
- dodaci prehrani

Najveći dio portfolija se obezbjeđuje iz vlastite proizvodnje.

U vlastitoj proizvodnji proizvedeno je 66.701 kom gotovih proizvoda (kozmetika, kozmetika sa posebnom namjenom, galenski proizvodi).

Ukupno je u 2023. godini proizvedeno 46.952 kom gotovog proizvoda ugovorne proizvodnje (vagatorije i supozitorije 9.178 kom i 37.774 komada čajeva).

Top preparati po proizvedenoj količini u 2023. godini su:

- Pantegal mast 30 g – 6.820 kom
- Čaj urolški 100 g – 8.400 kom.

Kontrolno/analitički laboratorij Galasa je nastavio sa procesima redovne kontrole ulaznih sirovina, poluproizvoda i gotovih proizvoda.

6.4.4. Odjel nabavke

Tokom 2023. godine Odjel nabavke je intenzivno radio na usavršavanju i unaprjeđenju poslovnih procesa i komunikacije kako sa dobavljačima tako i interno sa poslovnim jedinicama.

Kako na svjetskom tako i posljedično na domaćem tržištu, prisutne su znatne oscilacije u proizvodnji, snabdijevanju i poslovanju koje podrazumijevaju deficit tržišta sa pojedinim supstancama ili ambalažom što lančano dovodi do defektura. Uzimajući u obzir sve navedeno, pored redovnih poslovnih procesa značajan fokus je bio usmjeren na praćenje kretanja na tržištu te pravovremeno obezbjeđenje lagera kako bi potencijalne defektуре imale minimalan uticaj na našu ustanovu. Ovakav fokus menadžmenta je obezbijedio našim građanima i korisnicima da terapiju dobiju pravovremeno i u dovoljnim količinama.

Prilikom rada smo poseban fokus imali na poštivanje svih obavezujućih zakonskih propisa, te poštivanje odluka i mjera donesenih od strane nadležnih institucija. Kao rezultat toga u 2023. godini nismo imali niti jednu pritužbu tržišne inspekcije na naš rad sa aspekta snabdijevanja i formiranja cijena.

6.4.4.1. ISO standard

U 2023. godini je sproveden interni audit komisije za ISO standarde, koja je obuhvatila i monitoring Odjela nabavke. Tom prilikom su članovi komisije izvršili detaljan pregled i analizu svih postojećih standarda te nadgledali primjenu ISO standarda u redovnim radnim procesima. Nakon uvida u sve poslovne procese, te intervju sa uposlenicima uz predočenje obrazaca rada, konstatovano je ispunjavanje potrebnih uslova te pridržavanje svih načela, uputa i obrazaca koji su predviđeni navedenim standardima. Ovakav rad je u mnogome pridonio kvalitetu rada odjela, što se manifestira u svim segmentima poslovanja.

6.4.4.2. Optimizacija zaliha i nabavki

Kako bi ostvarili svoje strateške ciljeve, te obezbijedili maksimalne benefite za našu ustanovu, od krucijalnog značaja je bila dobra saradnja i sinhronizacija između Odjela nabavke i prodaje pod monitoringom Rukovodioca Sektora za farmaciju. Na ovaj način smo uspjeli obezbijediti planirane nabavke koje su bile od krucijalnog interesa za našu ustanovu uz istovremeno optimiziranje opterećenja lagera. Nabavke lijekova, medicinskih sredstava i ostalih roba koje su predmet prometovanja u apotekama su vršene putem certificiranih veletrgovina sa kojima su sklopljeni ugovori o nabavci.

Intenzivnim radom menadžmenta te kreiranjem planskih narudžbi, obezbjeđeno je da se uz održavanje lagera na optimalnom nivou apoteke ne izlože defekturi, te svojim pacijentima obezbijede potpunu i kvalitetnu uslugu. Istovremeno su realizirani svi ugovori koji su potpisani za 2023. godinu u smislu dodatnog boniranja za ustanovu za targetirane nabavke. Budući da je došlo do rasta cijena u svim segmentima osim Rx-a, održavanje lagera na navedenom nivou je pratio kontinuirani rast prodaje, koji je upravo i omogućio realizaciju posebno boniranih narudžbi, uz istovremeno održavanje lagera. Opterećenje lagera, tačnije rečeno nabavki u odnosu na prodaju je osnovni pokazatelj pravilnog upravljanja istim. U niže navedenom prikazu je evidentno da kroz posljednjih šest godina imamo znatno smanjenje opterećenja lagera JUAS, čime smo istovremeno omogućili kurentnu robu, potrebnu robu te robu koja se posebno bonira i koja je krucijalna za poslovni uspjeh ustanove.

U tabeli niže su navedeni lageri na dan 31. 12. prethodnih šest godina, pregled prodaje kao i opterećenje lagera.

DATUM	LAGER NA DAN 31.12.	PRODAJA	OPTEREĆENJE LAGERA JUAS
31.12.2018.	15.693.785,00	43.561.021,00	4,32
31.12.2019.	13.158.699,00	42.848.874,00	3,69
31.12.2020.	13.871.102,00	47.532.607,00	3,50
31.12.2021.	11.448.425,00	44.621.948,00	3,08
31.12.2022.	12.547.828,00	50.354.348,00	2,99
31.12.2023.	13.389.218,00	53.719.906,00	2,99

Odjel nabavke je intenzivirao svoju ulogu u praćenju relokacija robe između Apoteke, te brigu o kompletnom lageru JUAS, što je u mnogome doprinijelo smanjenju zaliha na optimalnu vrijednost. Maksimalno koristeći benefite informacionog sistema na nivou ustanove su se

pratili artikli sa spornim rokovima, kao i artikli koji na bilo koji način mogu opteretiti lager, te je Odjel nabavke koordinirao relokaciju između poslovnih jedinica sa ciljem optimalnog upravljanja lagerom.

Osnovni procesi koji su navedeni, a koji iza sebe imaju čitave timove odgovornih, lojalnih, sposobnih, te adekvatno koordinisanih uposlenika, omogućili su da narednu poslovnu godinu započnemo sa zdravim lagerom koji će omogućiti realizaciju nabavki kojima se ostvaruju dodatni benefiti za našu ustanovu. Ovakav model poslovne politike i upravljanja menadžmenta JUAS upravo je i omogućio egzistenciju ustanove i pored svih izazova koji su pred našu ustanovu postavljeni.

6.4.4.3. Kontrola cijena

Tokom 2023. godine je održan poseban fokus na kontroli cijena i marži. Unutar Odjela postoji više odvojenih kontrolnih tačaka koje su zadužene za monitoring cijena.

Prva kontrola cijena se vrši u procesu realiziranja nabavke prema dobavljačima. Druga kontrola cijena se vrši u procesu fakturisanja računa, za isporučenu robu. Prilikom uočavanja neadekvatnog odstupanja, odstupanje se signalizira stručnom saradniku za obradu šifrnika koji vrši analizu, te informaciju prosljeđuje rukovodiocu, nakon čega rukovodilac donosi odluku o daljim koracima te eventualnim korekcijama.

Na ovaj način se obezbjeđuje nabavka roba po optimalnim cijenama i najboljim uvjetima, uz monitoring ujednačavanja cijena u svim poslovnim jedinicama.

6.4.4.4. Kadar

U odjelu nabavke su, uz rukovodioca, raspoređena tri magistra farmacije, tri farmaceutska tehničara, kao kontakt osobe za neposrednu komunikaciju sa apotekama i veletrgovinama, uposlenici na lageru, te administrativno osoblje.

U skladištu odjela nabavke je raspoređen jedna magistar farmacije kao voditelj lagera i jedan farmaceutski tehničar.

U odjelu logistike uposlena su 2 uposlenika, jedan domar zadužen za poslove održavanja svih poslovnih jedinica, te jedan skladištar.

6.4.4.5. Farmaceutski otpad

Plan upravljanja farmaceutskim otpadom JUAS je kreiran i usaglašen sa Planom zaštite okoliša Kantona Sarajevo te sa ostalim zakonskim normativima iz ove oblasti. JUAS posjeduje standardnu operativnu proceduru o Upravljanju farmaceutskim otpadom koja se uz jasne i decidne upute i pripadajuće obrasce, sprovodi u svim poslovnim jedinicama. Tokom 2023. godine je prikupljen otpad iz svih poslovnica, adekvatno skladišten i razvrstan prema definisanim grupama. Uz monitoring Fedelnog inspektora, otpad je preuzet i propisno uništen od strane firme ovlaštene za zbrinjavanje i uništavanje farmaceutskog otpada sa kojom JUAS ima važeći ugovor.

6.4.4.6. Skladišni prostor odjela nabavke

Tokom 2023. godine nije bilo ulaganja u skladišni prostor Službe za nabavku. Prostor i kadrovi skladišta Odjela nabavke su iskorišteni na optimalan način, te sa postojećim skladišnim prostorom i kadrovima prilagođeni poslovnim procesima. Trend smanjenja lagera je olakšao sam proces upravljanja lagerom kako na nivou JUAS tako i u Odjelu za nabavku. Skladište lijekova, farmaceutskog otpada, te logističke podrške, se nalaze u funkcionalno odvojenim cjelinama.

6.4.4.7. Robne rezerve

U skladu sa odlukom Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-04-37843-23/21 od 14.10.2021. godine te Odlukom Generalnog direktora JUAS Broj: 01-03-3307/21 od 06.12.2021. godine koncentrovani alkohol koji je preostao na skladištu robnih rezervi je distribuiran prema zdravstvenim ustanovama: JU „Dom Zdravlja Kantona Sarajevo“, JU „Opća bolnica „Prim.dr. Abdulah Nakaš“, Klinički Centar Univerziteta Sarajevo (KCUS), JU „Apoteke Sarajevo“ – Galenski laboratorij - Galas, te od navedenog perioda JU „Apoteke Sarajevo“ ne raspolaže robnim rezervama.

6.4.4.8. ODJELJENJE LOGISTIKE

U 2023. godini Odjeljenja logistike je izvršilo sljedeće zadatke:

- planiranje i analiza predviđenih budžetskih sredstava iz oblasti održavanja i tenderskih nabavki roba i usluga
- održavanje poslovnih jedinica, građevinsko-zanatski, elektro - instalaterski radovi, molersko-farbarski, vodo-instalaterski radovi
- nabavka, održavanje i servisiranje klima uređaja, plinskih i električnih bojlera
- kontinuirana saradnja sa upraviteljima u cilju rješavanja problema vezanih za zajedničke djelove objekata i instalacija u skladu sa zakonom,
- aktivnosti na izradi projektne dokumentacije za plinske instalacije u apotekama; Bašćaršija, Ilidža, Skenderija i Velešići
- održavanje voznog parka, redovni servisi, tehnički pregledi i vanredne popravke vozila
- nabavka i distribucija kancelarijskog, higijenskog i drugog potrošnog materijala.
- kreiranje i realizacija otpremnica za potrošna materijalna sredstva prema zahtjevima apoteka i službi
- kreiranje naloga nabave-narudžbenica prema dobavljačima za sve nemedicinske robe, osnovna sredstva i usluge
- logistička verifikacija i knjiženje-odlaganja faktura i druge dokumentacije za nabavku svih nemedicinskih potrošnih i osnovnih-stalnih sredstava i usluga, uz punu saradnju i koordinaciju sa odjelom računovodstva
- organizacija, praćenje, kontrola i servisiranje iz oblasti protivpožarne zaštite, obuka uposlenika iz oblasti protivpožarne zaštite
- organizacija, praćenje i evidencija verifikacije vaga i ostale medicinske opreme u poslovnim jedinicama
- u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo KS organizovani su redovni sanitarni pregledi uposlenika

- organizacija i kontrola sprovođenja DDD mjera, plan i evidencija
- stalna evidencija povreda na radu
- redovno izdavanje putnih naloga za dostavna i putnička vozila, kao i vođenje evidencije o potrošnji goriva
- redovno održavanje destilacionih aparata u apotekama
- kontinuirana nabavka roba široke potrošnje od ugovorne firme
- aktivnosti na istraživanju tržišta za nabavku radne anatomske obuće
- praćenje i evidencija iz oblasti fizičke i elektronske zaštite objekata, održavanje alarmnih uređaja i sistema video nadzora
- učešće u koordinaciji i izvršenju godišnjeg popisa inventara
- sprovođenje svih zakonskih propisa iz djelokruga rada

Zadatak Odjeljenja logistike jeste organizacija cjelovite logističke podrške svim organizacionim jedinicama i službama JUAS. Realizacija budžeta kroz kretanje materijala, proizvoda i roba u fizičkom, informacionom i organizacionom pogledu. Realizovane su aktivnosti izmještanja i preseljenja dijela administrativnih službi, lagera, kao i arhivske građe.

Odjeljenje logistike je za potrebe planiranja i provođenja javnih nabavki i odabira najpovoljnijeg dobavljača (za nabavku roba i izvođača radova i usluga) obavljala istraživanje tržišta, primjenjivala zakonske normative u vezi sa javnim nabavkama.

Obavljena je edukacija saradnika za zaštitu na radu kroz prisustvo na seminaru iz ove oblasti, a kroz prizmu primjene novog Zakona o zaštiti na radu i promjena koje njegova primjena donosi. U toku su aktivnosti uvođenja elektronskih evidencija iz ove oblasti. Ostvaren je kontakt sa certificiranim-ovlaštenim firmama u cilju izrade akata o procjeni rizika i internog akta o ZNR.

Izvršene su, u najvećem djelu, sve intervencije koje se odnose na održavanje objekata, zahvaljujući nesebičnom angažmanu i intervencijama uposlenih.

Tabela 13. Uporedni pokazatelji

Naziv troška	2021	2022	2023
ODRŽAVANJE OBJEKATA	41.591,79	15.619,66	8.841,79
ODRŽAVANJE TRANSPORTNIH SREDSTAVA	8.169,27	9.821,13	8.165,35
SERVIS I ODRŽAVANJE KLIMA UREĐAJA	2.131,80	12.191,37	6.347,80
ODRŽAVANJE ALARMNIH UREĐAJA	5.460,90	6.343,00	2.407,83
FIZIČKA I ELEKTRONSKA ZAŠTITA OBJEKATA	19.138,00	1.700,00	
PP ZAŠTITA I SERVISIRANJE PP OPREME	3.698,54	1.881,24	4.713,50
UTROŠAK KANCELARIJSKOG MATERIJALA	32.116,31	33.321,70	44.776,54
UTROŠAK SREDSTAVA ZA HIGIJENU I ODRŽAVANJE ČISTOĆE OBJEKATA	22.673,76	19.708,32	24.213,82
UKUPNO:	134.980,37	100.586,42	99.466,63

Karakteristike koje svakodnevno unaprjeđujemo i vrijednosti koje njeujemo

- ❖ *tržišni smo lider u pružanju kvalitetne i vrhunske usluge našim pacijentima/korisnicima usluga, a edukacijom naših uposlenika ostvarujemo više standarde naših usluga*
- ❖ *javna smo Ustanova koja kontinuirano poboljšava svoje tehnološke sposobnosti kako bi osigurala inovativna rješenja za zadovoljenje potreba klijenata/kupaca*
- ❖ *privlačimo i zadržavamo talentirane ljude stvarajući kulturu koja potiče otvorenost, inovativnost, promiče individualni rast i nagrađuje inicijativu i performanse*
- ❖ *zdravstvena smo Ustanova koja je bila i biti će najvrijednija farmaceutska znanstvena baza koja omogućava poslovni uspjeh i opću dobrobit društva*
- ❖ *Ustanova smo koja nastoji postaviti nove farmaceutske standarde i korporativne etike u službi kompletnog društva u kojem posluujemo, ali i šire*

7. GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

JUAS je osnovana u cilju obavljanja farmaceutske djelatnosti i osiguranja snabdijevanja stanovništva, zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika koji obavljaju privatnu praksu, lijekovima i medicinskim sredstvima.

JUAS je osnovana Odlukom o osnivanju Javne ustanove „Apoteke Sarajevo“ Skupštine Grada Sarajevo, broj: 01-012-70-55-6/92 od 14.09.1992. godine, transformacijom Osnovne organizacije Apoteka „Sarajevo“ n.sol.o Sarajevo u sastavu UMC RO „Udruženje apoteke“ n.sol.o Sarajevo registrovano kod Osnovnog suda udruženog rada U/I-968/86 od 30.10.1986. godine na reg. ulošku 1-1415. Rješenjem Ministarstva zdravlja R/F BiH VR. 03-5-6/94 od 5.5.1994. godine i br. 03-5-105/95 od 6.6.1995 godine Ustanova ispunjava zakonom propisane uslove za obavljanje djelatnosti.

JUAS je dana 12.11.2005. godine, pod brojem 04/5-1/IV-17-1-5684-2356/05 dobila Uvjerenje o registraciji obveznika poreza na dodanu vrijednost i upisana je u jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza, te joj je dodijeljen identifikacioni broj: 200280090003.

Osnivač JUAS je Kanton Sarajevo sa upisanim kapitalom 0,00 KM, a lice ovlašteno za zastupanje je Zenaida Hasić mr.ph, Generalni direktor bez ograničenja ovlaštenja.

JUAS svoje poslovne aktivnosti obavlja preko 47 poslovnih jedinica (Apoteka/Ogranaka/Depoa), od kojih se 40 apoteka nalazi u Kantonu Sarajevo, dok je 7 Apoteka/Ogranaka/Depoa nalazi u Zeničko-dobojskom kantonu. Za ovu Ustanovu karakterističan je koncept samofinansirajućeg poslovanja, za razliku od svih drugih zdravstvenih javnih ustanova koje se finansiraju budžetskim sredstvima. Detaljne analize, ostvarenog rezultata poslovanja i svih bitnih elemenata koji imaju učinak na konačni ishod, iskazane su u nastavku.

7.1. Analiza poslovanja

JUAS vodi računovodstvene evidencije u saglasnosti sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koji uključuju i Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), koje je izdao Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB).

Na osnovu Zakona o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine, poslovne knjige se vode i finansijski izvještaji sastavljaju u skladu sa računovodstvenim standardima, koji su u procesu usklađivanja sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijski izvještaji su sastavljeni prema konceptu, odnosno načelu historijskog troška, koji se dosljedno primjenjuju prema vremenskom nastanku i vodi u izvornim vrijednostima tokom cijelog računovodstvenog procesa, kako bi poslužili kao osnova za finansijsko izvještavanje u svim obračunskim periodima.

JUAS primjenjuju sve MSFI sa dopunama i tumačenjima standarda koji su objavljeni od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC) i Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (IASB).

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastanka poslovanja i sva računovodstvena evidencija iskazana je u domaćoj valuti (konvertibilna marka, KM)

Finansijski izvještaji na dan 31.12.2023. godine, uz detaljnu analizu poslovanja prikazuju realan i objektivan finansijski položaj JUAS u svim značajnim aspektima. Rezultati poslovanja, bilans stanja, bilans uspjeha i gotovinski tok za završni period iskazani su u skladu sa zakonskim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U nastavku je detaljno prikazana analiza poslovanja, koja je zasnovana na set-u finansijskih izvještaja: Bilansu stanja, Bilansu uspjeha i Izvještaju o novčanim tokovima za 2023. godinu, te je iskazana vrijednosna razlika u odnosu na prethodnu 2022. godinu.

7.2. Ostvareni finansijski rezultat za period 01.01. - 31.12.2023.

JUAS je u toku 2023. godine ostvarila ukupan rast prihoda 7,41 % u odnosu na prethodnu 2022. godinu.

Ključni pokazatelji poslovanja sumarno su prikazani u narednim tabelama:

Tabela 1: Sumarni pregled ključnih pokazatelja poslovanja za period 01.01. - 31.12.2023.

POSLOVNI PRIHODI	BRUTO PROFIT	EBITDA	NETO REZULTAT
74.691.842	17.933.323	961.519	417.036
 7%	 8%	 -2%	 19%

Tabela 2: Sumarni pregled ključnih pokazatelja poslovanja za period 01.01. - 31.12.2023.

POKAZATELJ	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Poslovni prihodi	69.569.065	74.691.842	5.122.777	 7,36%
Bruto profit	16.612.773	17.933.323	1.320.550	 8%
EBITDA	978.052	961.519	-16.533	 -2%
EBIT poslije poreza	350.280	417.036	66.756	 19%

Tabela 3: Sumarni pregled ključnih pokazatelja poslovanja za period 01.01. - 31.12.2023.

Indikator	2022	2023
Poslovni prihodi	69.569.065	74.691.842
Bruto profit	16.612.773	17.933.323
Fiksni i varijabilni troškovi	-18.626.790	-20.250.766
Fiksni i varijabilni troškovi u bruto profitu	-112%	-113%
EBITDA	978.052	961.519
Finansijski prihodi	28.640	26.289
Amortizacija	-1.049.980	-1.032.950
EBIT poslije poreza	350.280	417.036

Neto finansijski rezultat u 2023. godini ostvaren u iznosu od 417.036 KM.

Graf 1: Pregled ključnih pokazatelja poslovanja za period 01.01. - 31.12.2023.

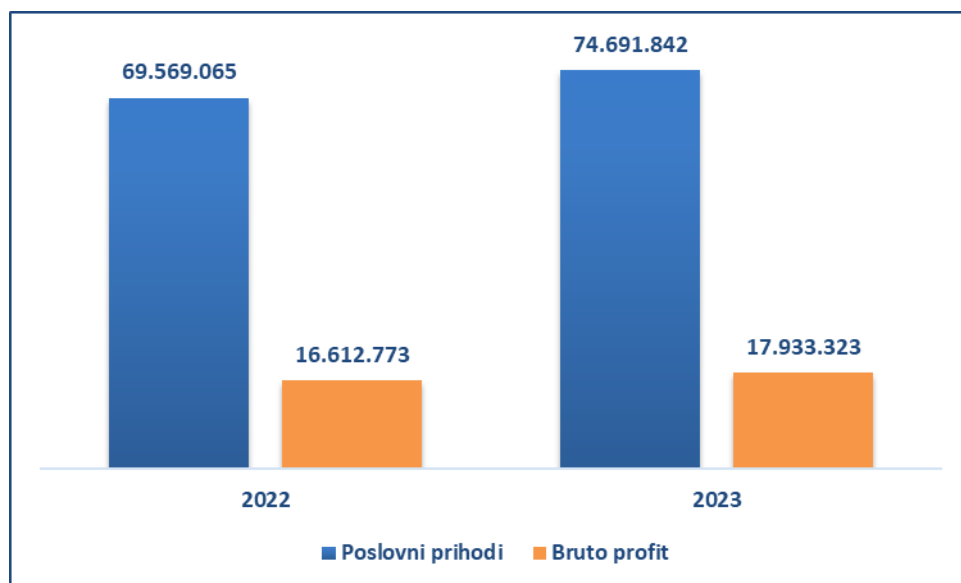

Tabela 4: Sumarni pregled ključnih pokazatelja poslovanja za period 01.01.-31.12.2023.

Pozicija	2022	%	2023	%
KAPITAL	9.608.577	29%	10.025.614	28%
Dugoročne obaveze	595.876	2%	522.023	1%
Kratkoročne obaveze	22.235.053	67%	24.034.339	68%

Tabela 5: Sumarni pregled ključnih pokazatelja poslovanja za period 01.01.-31.12.2023.

POKAZATELJ	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Nabavke	51.379.801	54.597.187	3.217.386	↑ 6%
Prihodi od rabata	6.552.393	7.230.012	677.619	↑ 10%
Zalihe	12.933.069	14.056.023	1.122.954	↑ 9%

U toku 2023. godine nabavke rastu 6 %, dok prihodi od rabata rastu 10 % u odnosu na 2022. godinu.

7.3. Analiza bilansa uspjeha

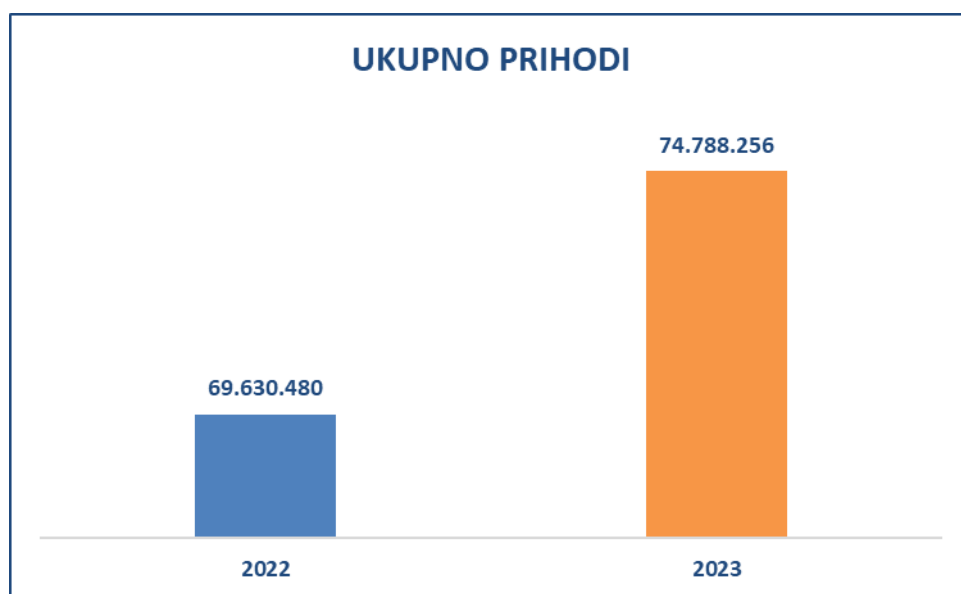
7.3.1. Prihodi i profitabilnost

Ukupno ostvareni prihodi u 2023. godini iznose 74.788.256 KM te u odnosu na 2022. godinu su povećani za 5.157.776 KM ili 7,41 %.

Tabela 6: Ukupni prihodi

Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Ukupno prihod	69.630.480	74.788.256	5.157.776	↑ 7,41%
UKUPNO PRIHODI	69.630.480	74.788.256	5.157.776	↑ 7,41%

Graf 2: Ukupni prihodi

7.3.2. Struktura ostvarenih prihoda

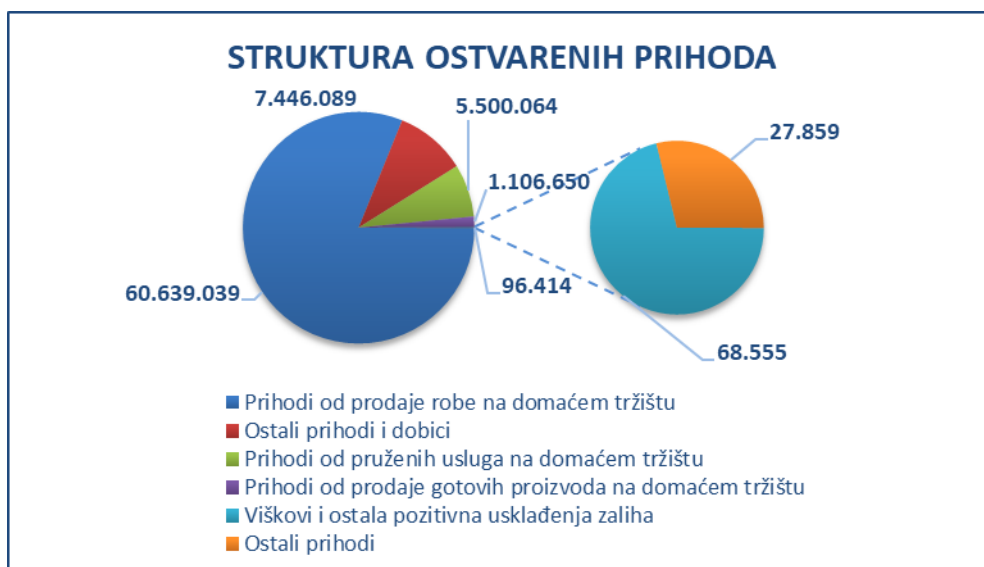
Tabela 7: Struktura ostvarenih prihoda

Struktura ostvarenih prihoda	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	56.360.095	60.639.039	4.278.944	↑ 8%
Ostali prihodi i dobici	6.774.142	7.446.089	671.947	↑ 10%
Prihodi od pruženih usluga na domaćem tržištu	5.202.982	5.500.064	297.082	↑ 6%
Prihodi od prodaje gotovih proizvoda na domaćem tržištu	1.231.846	1.106.650	-125.196	↓ -10%
Viškovi i ostala pozitivna usklađenja zaliha	5.890	68.555	62.665	↑ 1064%
Ostali prihodi	55.525	27.859	-27.666	↓ -50%
UKUPNO PRIHODI	69.630.480	74.788.256	5.157.776	↑ 7,41%

- Prihodi od prodaje robe iznose 60.639.039 KM, isti su povećani u odnosu na 2022. godinu za 4.278.944 KM ili 8%.
- Ostali prihodi i dobici iznose 7.446.089 KM, isti su u odnosu na 2022. godinu povećani za 671.947 KM ili 10 %.
- Prihodi od pruženih usluga iznose 5.500.064 KM, isti su u odnosu na 2022. godinu povećani za 297.082 KM ili 6 %.

- Prihodi od prodaje gotovih proizvoda iznose 1.106.650 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe smanjenje u iznosu 125.196 KM ili 10 %.
- Viškovi i ostala pozitivna usklađenja zaliha iznose 68.555 KM, u odnosu na 2022. godinu isti bilježe povećanje u iznosu 62.665 KM ili 1064 %.
- Ostali prihodi iznose 27.859 KM, u odnosu na 2022. godinu isti bilježe smanjenje u iznosu 27.666 KM ili 50 %.

Graf 3: Struktura ostvarenih prihoda

7.3.3. Struktura ostvarenih prihoda od prodaje robe i usluga po prodajnim kategorijama

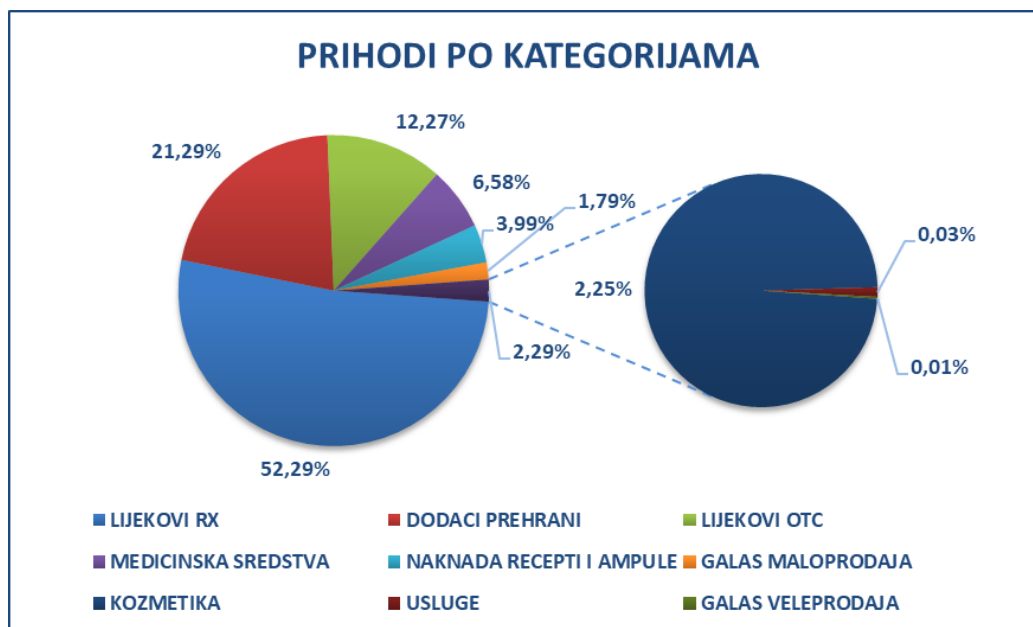
Tabela 8: Struktura ostvarenih prihoda od prodaje robe i usluga po prodajnim kategorijama

PRIHODI OD PRODAJE ROBE	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA	UDIO (%)
LIJEKOVI RX	31.497.932	33.600.631	2.102.699	↑ 7%	52,29%
DODACI PREHRANI	12.278.440	13.679.788	1.401.348	↑ 11%	21,29%
LIJEKOVI OTC	7.437.576	7.885.975	448.399	↑ 6%	12,27%
MEDICINSKA SREDSTVA	4.115.467	4.229.056	113.589	↑ 3%	6,58%
NAKNADA RECEPTI I AMPULE	2.502.239	2.564.845	62.607	↑ 3%	3,99%
GALAS MALOPRODAJA	1.227.647	1.147.140	-80.508	↓ -7%	1,79%
KOZMETIKA	1.133.642	1.448.510	314.868	↑ 28%	2,25%
USLUGE	20.731	19.469	-1.262	↓ -6%	0,03%
GALAS VELEPRODAJA	4.198	4.230	32	↑ 1%	0,01%
DATI RABATI	-168.687	-320.221	-151.534	↑ 90%	-0,50%
UKUPNO	60.049.186	64.259.424	4.210.238	↑ 7%	100%

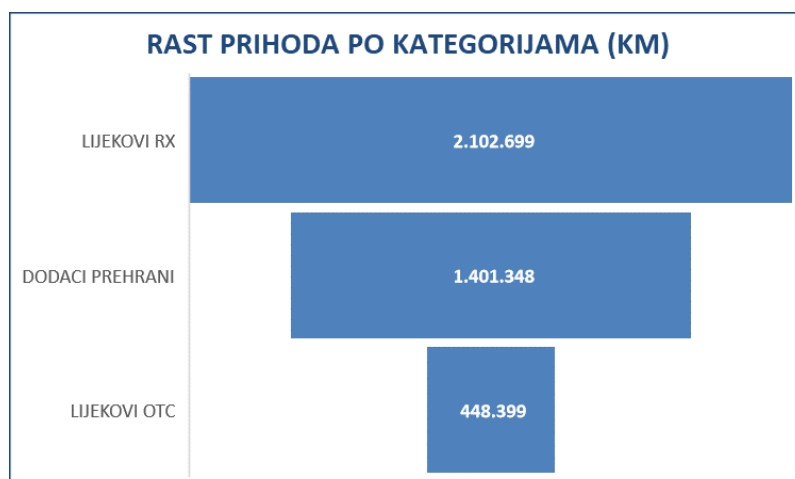
- Lijekovi Rx iznose 33.600.631 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 2.102.699 KM ili 7 % u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 52,29 %.
- Dodaci prehrani iznose 13.679.788 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 1.401.348 KM ili 11 % u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 21,29 %.
- Lijekovi OTC iznose 7.885.975 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 448.399 KM ili 6 % u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 12,27 %.

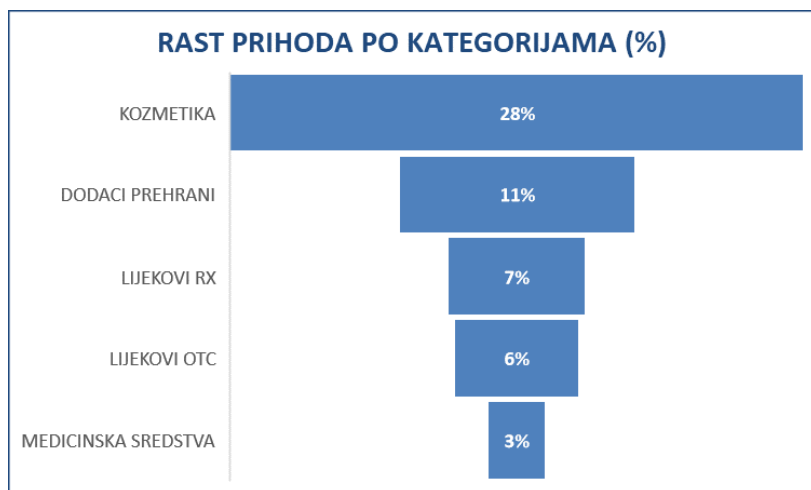
- Medicinska sredstva iznose 4.229.056 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 113.589 KM ili 3 % u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 6,58 %.
- Naknada za recepte i ampule iznosi 2.564.845 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 62.607 KM ili 3 % u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 3,99 %.
- Galas maloprodaja iznosi 1.147.140 KM, bilježi smanjenje u iznosu 80.508 KM ili 7%, u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 1,79 %.
- Kozmetika iznosi 1.448.510 KM, bilježi povećanje u iznosu 314.868 KM ili 28 % u odnosu na isti period prošle godine, ima udio u ukupnoj prodaji 2,25 %.
- Usluge iznose 19.469 KM, bilježe smanjenje u iznosu 1.262 KM ili 6% u odnosu na isti period prošle godine, imaju udio u ukupnoj prodaji 0,03 %.
- Galas veleprodaja iznosi 4.230 KM, bilježi povećanje u iznosu 32 KM ili 1% u odnosu na isti period prošle godine, ima udio u ukupnoj prodaji 0,01 %.

Graf 4: Struktura ostvarenih prihoda od prodaje robe i usluga po prodajnim kategorijama

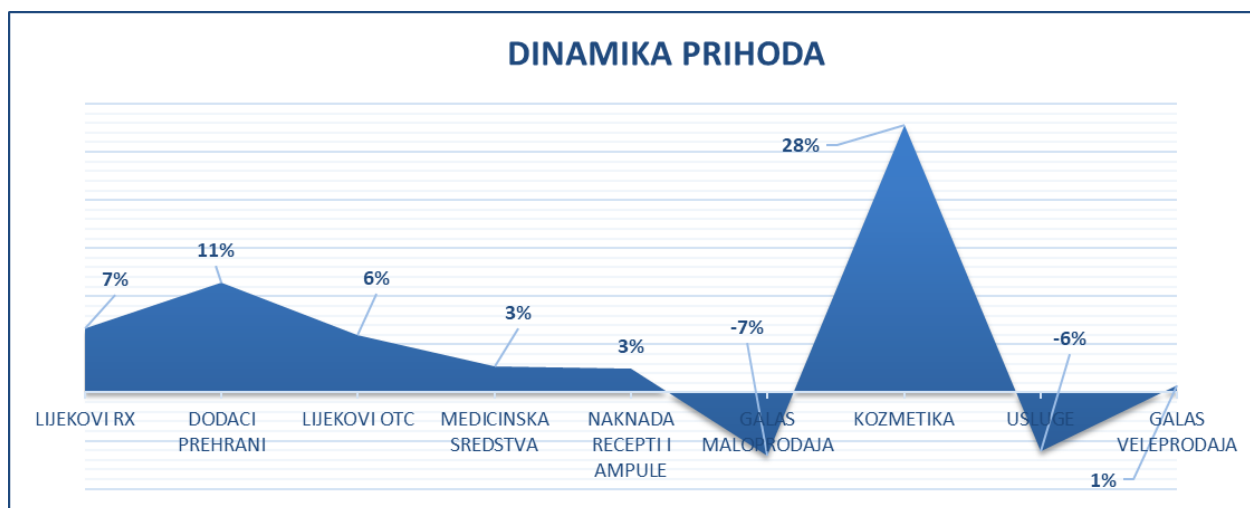

Graf 5: Rast prihoda po kategorijama

Graf 6: Dinamika prihoda

7.3.4. Ostali značajni prihodi

Tabela 9: Finansijski i naturalni rabati

Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Finansijski i naturalni rabati	6.552.393	7.230.012	677.619	↑ 10%

Dobrom rabatnom politikom menadžmenta Ustanove, te potpisivanjem novih ugovora sa dobavljačima prihodi od finansijskih i naturalnih rabata bilježe povećanje u iznosu 677.619 KM ili 10 % u odnosu na isti period prošle godine.

Finansijski i naturalni rabati u 2023. godini iznose 7.230.012 KM.

Graf 7: Finansijski i naturalni rabati

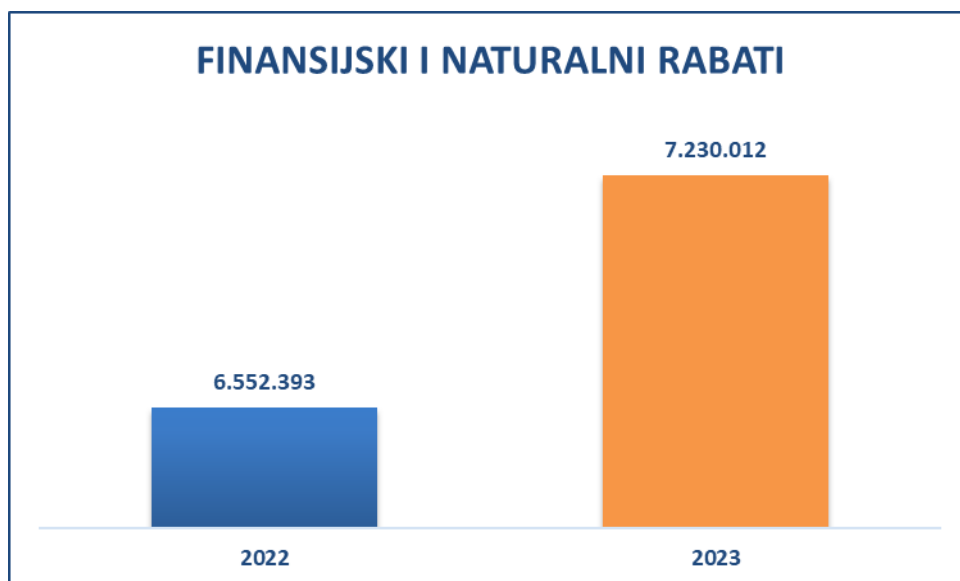

Tabela 10: Prihodi od marketinga i pruženih edukacija

Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Prihodi od marketinga i pruženih edukacija	621.475	838.854	217.379	35%

Prihodi od marketinga i pruženih edukacija iznose 838.854 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 217.379 KM ili 35% u odnosu na isti period prošle godine.

Graf 8: Prihodi od marketinga i pruženih edukacija

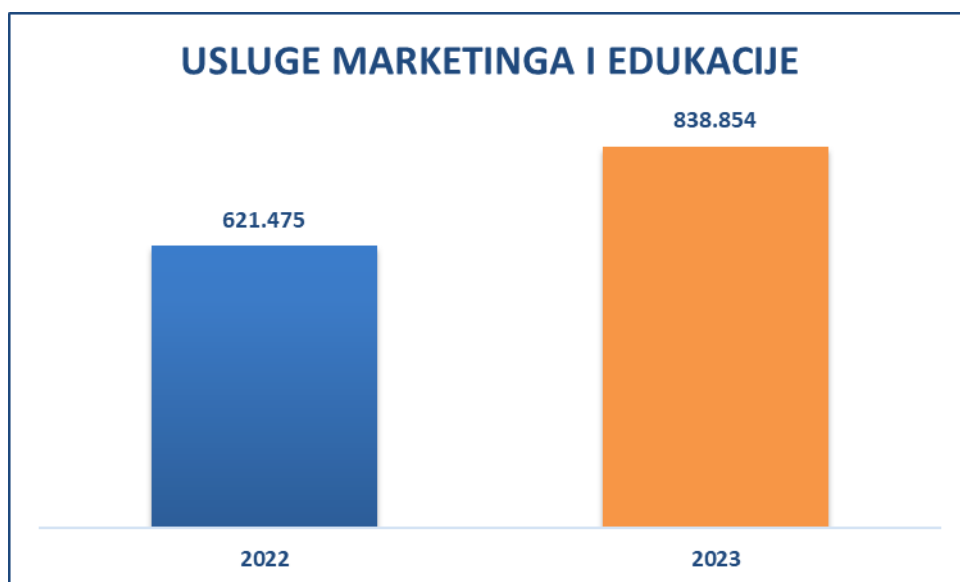
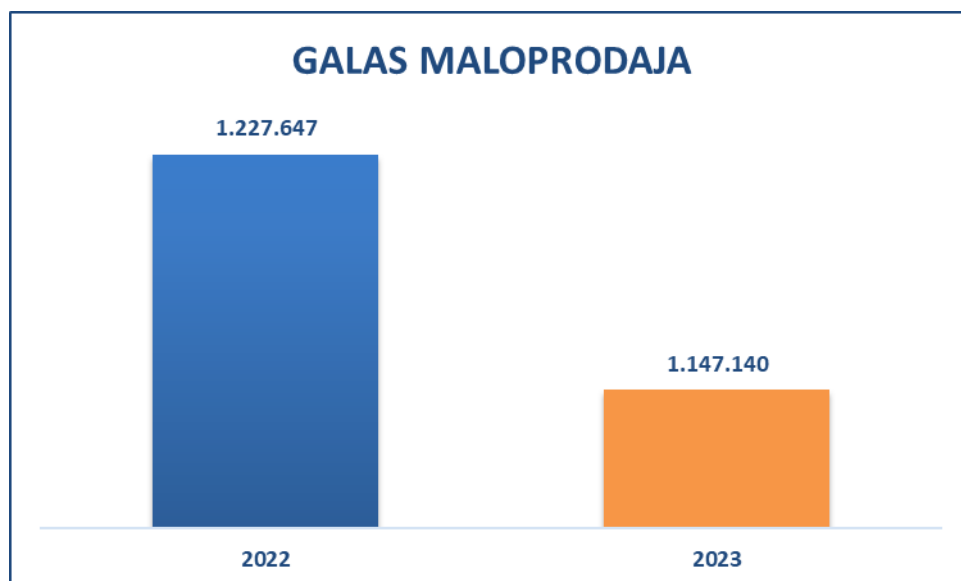

Tabela 11: Galas

PRIHODI OD PRODAJE ROBE	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA	UDIO (%)
GALAS MALOPRODAJA	1.227.647	1.147.140	-80.508	-7%	1,79%
GALAS VELEPRODAJA	4.198	4.230	32	1%	0,01%

Prihodi od Galasa – maloprodaja iznose 1.147.140 KM, isti bilježe smanjenje u iznosu 80.508 KM ili 7% u odnosu na isti period prošle godine.

Graf 9: Galas maloprodaja

7.4. Analiza troškova

7.4.1. Rashodi

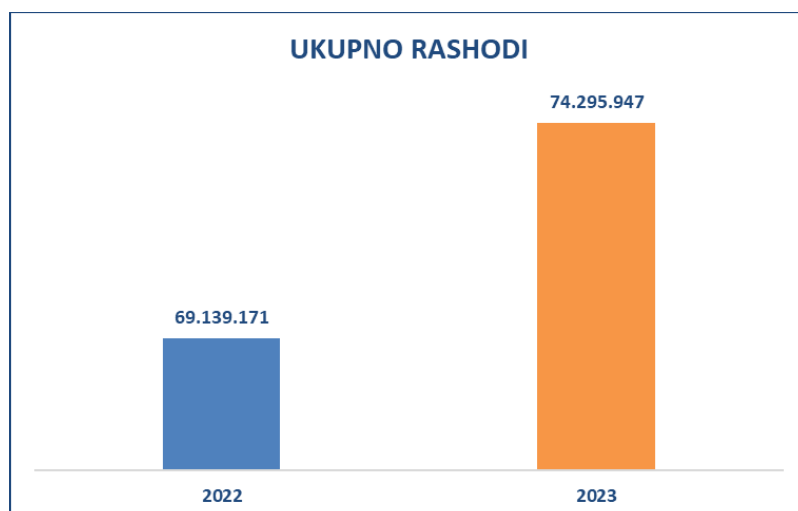
Ukupni rashodi za 2023. godinu iznose 74.295.947 KM, u odnosu na 2022. godinu isti su povećani za 5.156.776 KM ili 7,46 %.

Tabela 12: Ukupno rashodi

Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Ukupno rashodi	69.139.171	74.295.947	5.156.776	↑ 7,46%
UKUPNO RASHODI	69.139.171	74.295.947	5.156.776	↑ 7,46%

Nivo ukupnih rashoda je porastao srazmjerno sa rastom poslovnih aktivnosti.

Graf 10: Ukupno rashodi

7.4.1.1. Struktura ostvarenih rashoda

Tabela 13: Struktura ostvarenih rashoda

Struktura ostvarenih rashoda	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Nabavna vrijednost prodate robe	49.553.958	53.138.050	3.584.092	↑ 7%
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	16.045.536	17.947.250	1.901.714	↑ 12%
Amortizacija	1.049.981	1.032.950	-17.031	↓ -2%
Ostali poslovni rashodi i troškovi	452.056	497.504	45.448	↑ 10%
Troškovi primljenih usluga	448.557	462.682	14.125	↑ 3%
Troškovi sirovina i materijala	410.007	427.007	17.000	↑ 4%
Troškovi energije i goriva	304.960	296.400	-8.560	↓ -3%
Manjkovi i ostala negativna usklađenja zaliha	171.052	236.940	65.888	↑ 39%
Promjene u zalihama gotovih proizvoda, poluproizvoda i proizvodnje u toku, neto	94.878	105.904	11.026	↑ 12%
Ostali rashodi i gubici	370.651	64.416	-306.235	↓ -83%
Ostali rashodi	237.535	86.844	-150.691	↓ -63%
UKUPNO RASHODI	69.139.171	74.295.947	5.156.776	↑ 7,46%

- Nabavna vrijednost prodate robe iznosi 53.138.050, u odnosu na 2022. godinu bilježi povećanje u iznosu 3.584.092 KM ili 7%.
- Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja iznose 17.947.250 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježi povećanje u iznosu 1.901.714 KM ili 12 %.
- Amortizacija iznosi 1.032.950 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježi smanjenje u iznosu 17.031 KM ili 2 %.
- Ostali poslovni rashodi i troškovi iznose 497.504 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe povećanje u iznosu 45.448 KM ili 10 %.
- Troškovi primljenih usluga iznose 462.682 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe povećanje u iznosu 14.125 KM ili 3 %.
- Troškovi sirovina i materijala iznose 427.007 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe povećanje u iznosu 17.000 KM ili 4 %.
- Troškovi energije i goriva iznose 296.400 KM, 8.560 KM ili 3%.
- Manjkovi i ostala negativna usklađenja zaliha iznose 236.940 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe povećanje u iznosu 65.688 KM ili 39 %.
- Promjene u zalihama gotovih proizvoda, poluproizvoda i proizvodnje u toku iznose 105.904 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe povećanje u iznosu 11.026 KM ili 12%.
- Ostali rashodi i gubici iznose 64.416 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe smanjenje u iznosu 306.235 KM ili 83 %.
- Ostali rashodi iznose 86.844 KM, u odnosu na 2022. godinu bilježe smanjenje u iznosu 150.691 KM ili 63 %.

Graf 11: Struktura ostvarenih rashoda

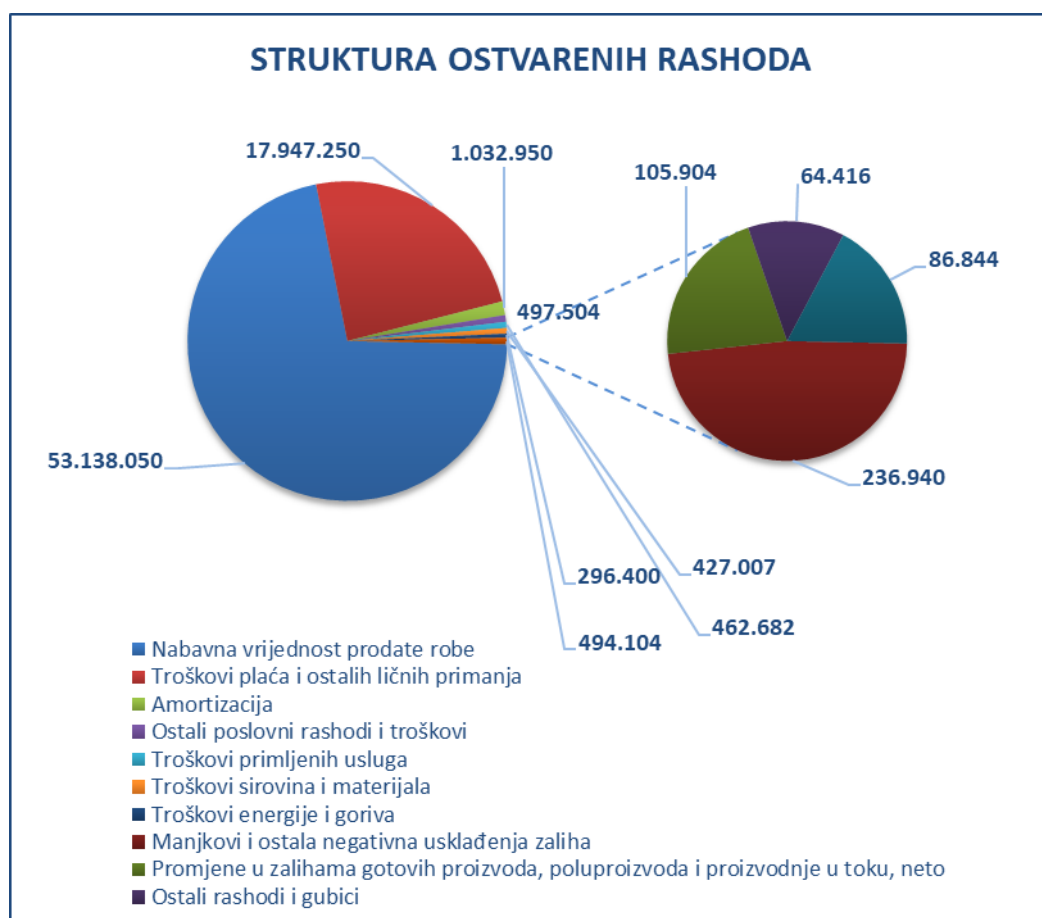

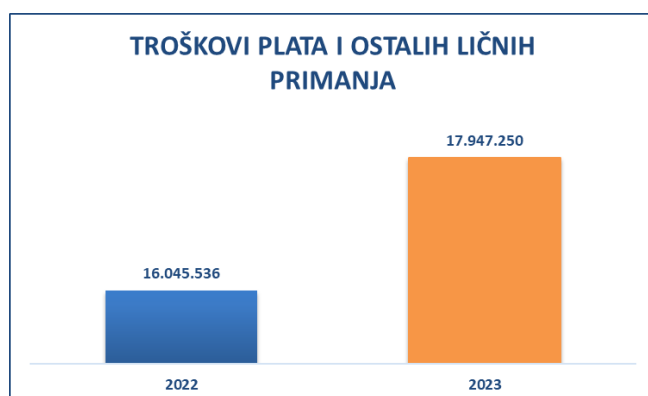
Tabela 14: Troškovi plata i ostalih ličnih primanja

Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Troškovi plata i ostalih ličnih primanja	16.045.536	17.947.250	1.901.714 ↑	12%

Značajno povećanje bilježimo na troškovima plata i ostalih ličnih primanja u iznosu 1.901.714 KM ili 12 % u odnosu na 2022. godinu. Povećanje je uvjetovano potpisivanjem novog Kolektivnog ugovora, te povećanjem neto satnice za zaposlenike. Novi kolektivni ugovor je u primjeni od septembra 2023. godine.

Troškovi plata i ostalih ličnih primanja iznose 17.947.250 KM.

Graf 12: Troškovi plata i ostalih ličnih primanja

Graf 13: Trend broja zaposlenih

Prosječan broj zaposlenih u 2023. godini je iznosio 413 uposlenika, dok je u 2022. godini iznosio 412 uposlenika.

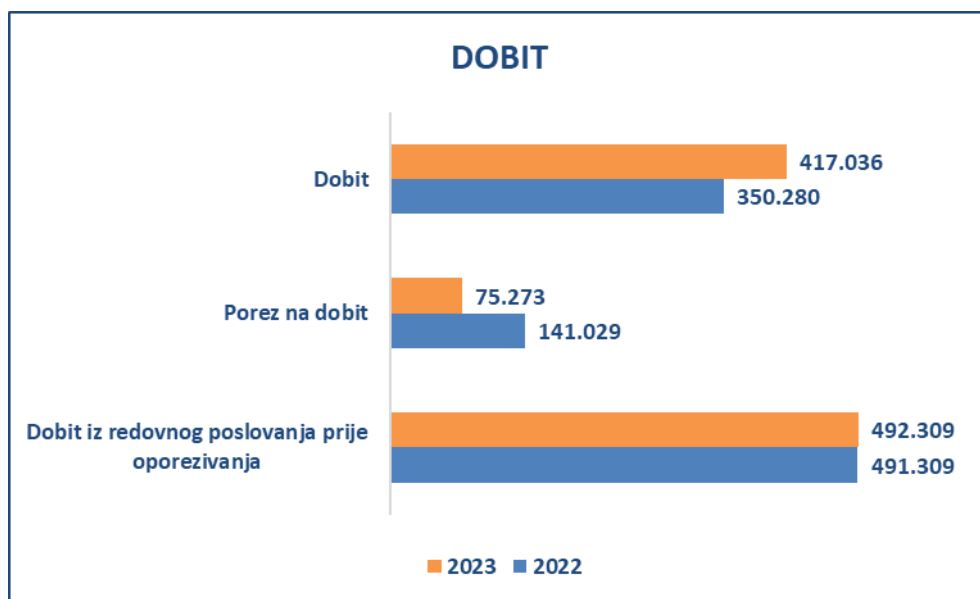
7.5. Dobit

Tabela 15: Dobit

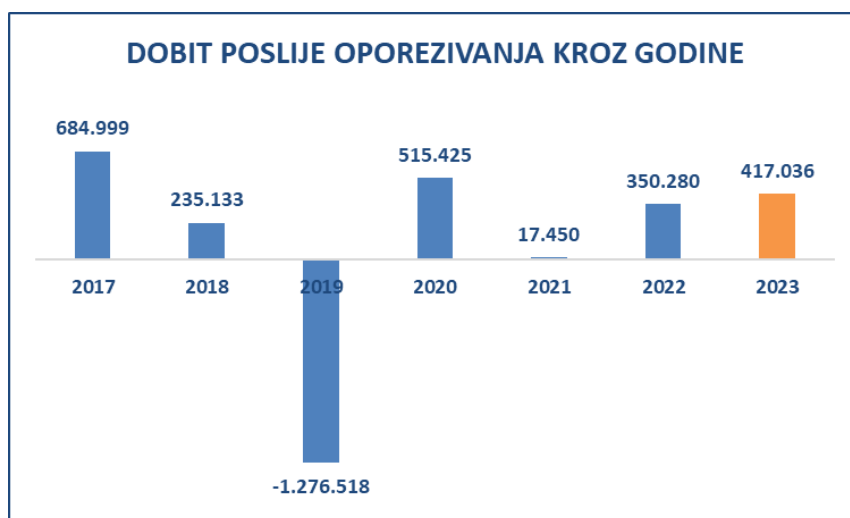
Naziv pozicije	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	491.309	492.309	1.000 ↑	0%
Porez na dobit	141.029	75.273	-65.756 ↓	-47%
Dobit	350.280	417.036	66.756 ↑	19%

Dobit poslije oporezivanja u 2023. godini iznosi 417.036 KM, ista je u odnosu na 2022. godinu povećana za 66.756 KM ili 19 %.

Graf 14: Dobit

Graf 15: Ostvarena dobit/gubitak kroz godine

7.6. Analiza bilansa stanja

7.6.1. Potraživanja od kupaca

Tabela 16: Potraživanja od kupaca

Pozicija	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Potraživanja od kupaca	5.811.683	5.839.740	28.057	0%

Potraživanja od kupaca iznose 5.839.740 KM. Potraživanja su povećana za 28.057 KM u odnosu na 2022. godinu.

Graf 16: Potraživanja od kupaca

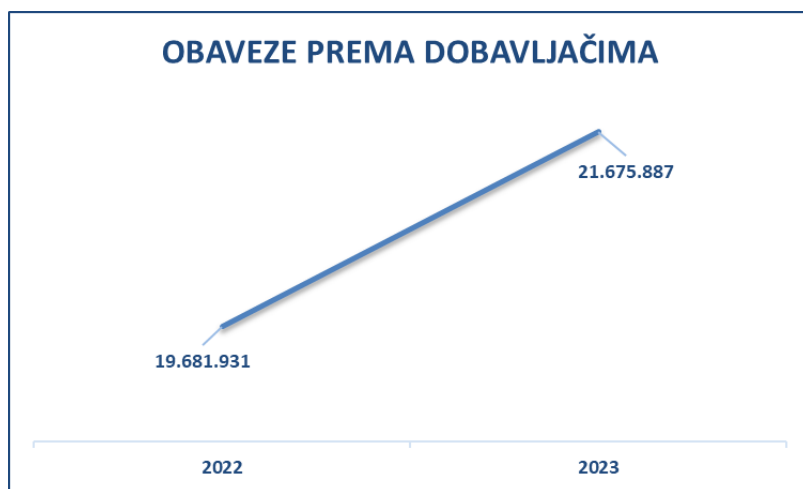
7.6.2. Obaveze prema dobavljačima

Tabela 17: Obaveze prema dobavljačima

Pozicija	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Obaveze prema dobavljačima	19.681.931	21.675.887	1.993.956	↑ 10%

Obaveze prema dobavljačima iznose 21.675.887 KM, iste su u odnosu na 2022. godinu povećane za 1.993.956 KM ili 10 %.

Graf 17: Obaveze prema dobavljačima

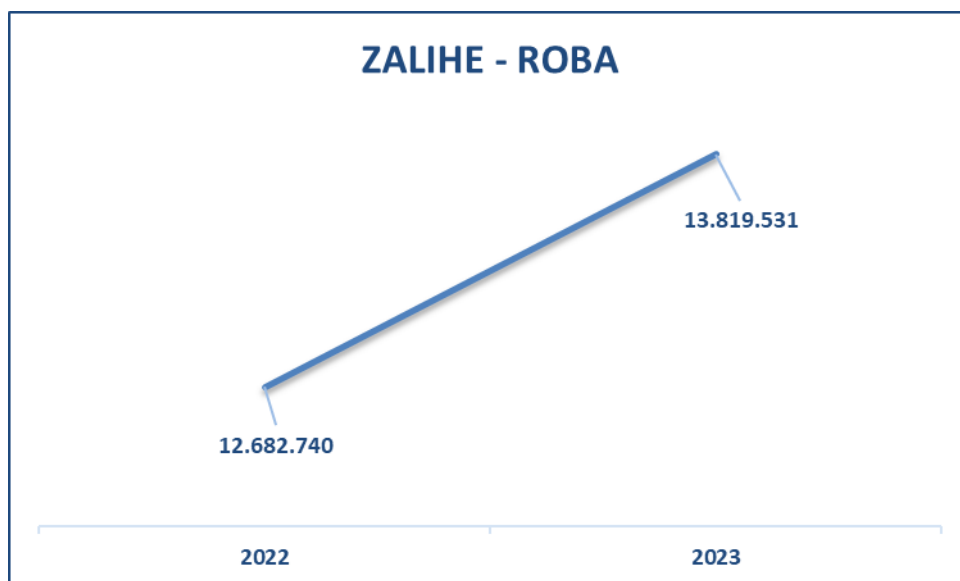
7.6.3. Zalihe

Tabela 18: Zalihe - roba

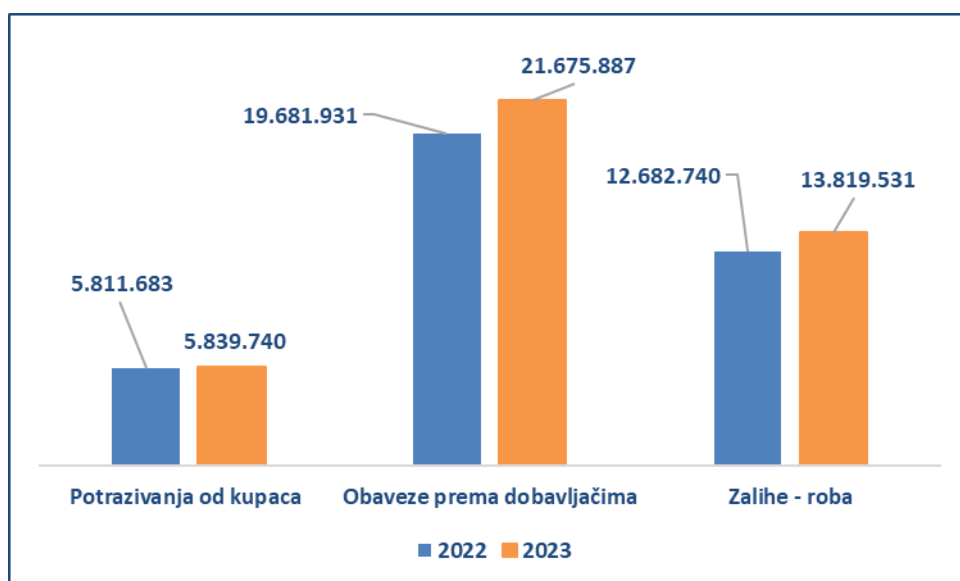
Pozicija	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Zalihe - roba	12.682.740	13.819.531	950.857	↑ 9%

Vrijednost zaliha robe na kraju 2023. godine iznosi 13.819.531 KM, iste su u odnosu na 2022. godinu povećane za 950.857 KM ili 9%.

Graf 18: Zalihe - roba

Graf 19: Potraživanja od kupaca/obaveze prema dobavljačima/ Zalihe- roba

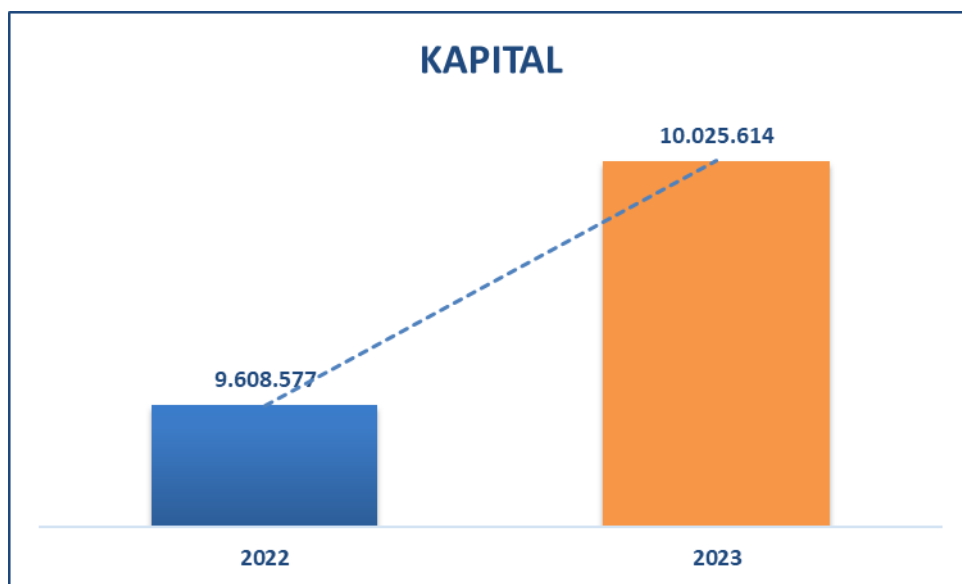
7.6.4. Kapital

Tabela 19: Kapital

Pozicija	2022	2023	± (KM)	% PROMJENA
Kapital	9.608.577	10.025.614	417.037 ↑	4,34%

Kapital na kraju 2023. godine iznosi 10.025.614 KM, isti je u odnosu na 2022. godinu povećan za 417.037 KM ili 4,34 %.

Graf 20: Kapital

7.6.5. Investicije

Tabela 20: Investicije 2023

Pozicija	Vrijednost
Metalni proizvodi i naprave	3.527
Računari i druga oprema za obradu podataka	3.805
Radijski, televizijski i komunikacijski uređaji i oprema	26.687
Medicinska oprema, fini mehanički i optički instrumenti	26.002
Namještaj i unutarnja oprema	22.075
Strojevi i oprema ukupno	82.096
Ostala nematerijalna stalna sredstva	196
Nematerijalna stana sredstva ukupno	196

7.6.6. Analiza novčanih tokova

Tabela 21: Novčani tok

Pozicija	2022	2023
Dobit/(gubitak) prije oporezivanja	350.280	492.309
Amortizacija	1.049.981	1.032.950
Umanjenje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme	1.328	378
Viškovi, manjkovi, otpisi i prilagođavanje vrijednosti zaliha, neto	165.162	168.385
Otpisane obaveze	-	- 1.796
(Otpuštanje)/ dodatno priznata rezervisanja, neto	179.865	- 44.600
Prihodi od kamata i finansijskog najma priznati u bilansu uspjeha	- 462	- 710
Finansijski rashodi priznati u bilansu uspjeha	57.526	40.161
Smanjenje/(povećanje) zaliha	- 1.221.276	- 1.122.954
Smanjenje/(povećanje) potraživanja od kupaca	- 439.216	- 28.057
Smanjenje/(povećanje) ostale imovine i potraživanja	2.692	18.964
Smanjenje/(povećanje) ugovorne imovine	- 1.404.072	- 710.731
Povećanje/(smanjenje) obaveza prema dobavljačima	1.021.476	2.081.189
Povećanje/(smanjenje) ostalih obaveza	1.231.069	- 186.960
Povećanje/(smanjenje) ugovornih obaveza	- 16.114	1.972
Neto gotovinski tok koji je generisan / (korišten) u poslovnim aktivnostima	978.239	1.742.500
Odlivi po osnovu kupovine nekretnina, postrojenja i opreme	- 102.213	- 87.233
Ostali odlivi iz ulagačkih aktivnosti	-	- 403.762
Neto gotovinski tok koji je generisan/(korišten) u ulagačkim aktivnostima	- 102.213	- 490.995
Ostali odlivi iz finansijskih aktivnosti	- 573.877	- 585.623
Neto gotovinski tok koji je generisan/(korišten) u finansijskim aktivnostima	- 573.877	- 585.623
NETO POVEĆANJE / (SMANJENJE) GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKVIVALENATA	302.149	665.882
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA POČETKU PERIODA	644.685	946.834
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA KRAJU PERIODA	946.834	1.612.716

Analiza i izvještaj o novčanim tokovima uređen je prema indirektnoj metodi

Izvještajem o novčanim tokovima, novčani tokovi razdoblja se klasificiraju na tokove poslovnih, finansijskih i investicijskih/ulagačkih aktivnosti, pri čemu su najveći prilivu zabilježeni iz poslovnih aktivnosti u iznosu 1.742.500 KM, što predstavlja povećanje u iznosu 764.261 KM u odnosu na prethodnu 2022. godinu.

Zaključak

Finansijski pokazatelji poslovanja JUAS za 2023. godinu zajedno sa pozitivnim poslovnim rezultatom ukazuju na stabilnost poslovanja.

Neto rezultat za izvještajni period iznosi 417.037 KM, nakon poreza.

I pored primjene Kolektivnog ugovora, koji je imao značajan negativan efekat na povećanje troškova za plate i ostala lična primanja u iznosu 1.907.715, JUAS je dobrim poslovanje i dobrom rabatnom politikom uspio da amortizuje negativni finansijski efekat Kolektivnog ugovora.

Prihodi od prodaje robe iznose 60.639.039 KM, isti su povećani u odnosu na 2022. godinu za 4.278.944 KM ili 8%.

Ukupno ostvareni prihodi u 2023. godini iznose 74.788.256 KM te u odnosu na 2022. godinu su povećani za 5.157.776 KM ili 7,41 %.

Vrijedi napomenuti da je dobrom pregovaračkom politikom, te potpisivanjem novih ugovora sa dobavljačima ostvareno značajno povećanje prihoda od rabata. Finansijski i naturalni rabati u 2023. godini iznose 7.230.012 KM u odnosu na 2022. godinu isti su povećani za 677.619 KM ili 10 %.

Prihodi od marketinga i pruženih edukacija iznose 838.854 KM, isti bilježe povećanje u iznosu 217.379 KM ili 35% u odnosu na isti period prošle godine.

Nivo ukupnih rashoda je porastao srazmjerno sa rastom poslovnih aktivnosti.

Najveću kategoriju rashoda čini nabavna vrijednost prodate robe u iznosu 53.138.050, u odnosu na 2022. godinu bilježi povećanje u iznosu 3.584.092 KM ili 7%.

Sljedeća kategorija rashoda sa najvećim učešćem su troškovi plata i ostalih ličnih primanja koja iznose 17.947.250 KM, ovi troškovi su u odnosu na 2022. godinu povećani za 1.907.715 KM ili 12 %.

Ukupni rashodi za 2023. godinu iznose 74.295.947 KM, u odnosu na 2022. godinu isti su povećani za 5.156.776 KM ili 7,46 %

Pored ostvarenih rezultata, bitno je istaći da je JUAS jedina samofinansirajuća Ustanova koja se finansira iz vlastitih sredstava, te ne koristi budžetska sredstva za finansiranje, niti kreditna zaduženja.

Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je fokusiranjem na komercijalnu prodaju, kako u maloprodajnim objektima, tako i kroz online prodaju.

JAVNA USTANOVA “APOTEKE SARAJEVO”

KRANJČEVIĆEVA 29, 71 000 SARAJEVO, BiH

Tel.: 033 722 660; Fax.: 033 722 667

e- mail: info@apoteke-sarajevo.ba

www.apoteke-sarajevo.ba